

At: Aelodau Cyngor Ymgynghorol
Sefydlog ar Addysg Grefyddol
(CYSAG)

Dyddiad: Dydd Mawrth, 13 Hydref
2015

Deialu 01824 712568
Union:

e-bost: dcc_admin@denbighshire.gov.uk

Annwyl Syr / Fadam

Fe'ch gwahoddir i ddod i gyfarfod o'r **CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR
ADDYSG GREFYDDOL (CYSAG)** am **10.00 am, DYDD MERCHER, 21 HYDREF 2015** yn
YSGOL UWCHRADD GATHOLIG Y BENDIGAID EDWARD JONES, Y RHYL.

Yn gywir

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau cyfreithiol a Democrataidd

AGENDA

**RHAN 1 – GWAHODDIR Y WASG A'R CYHOEDD I FOD YN BRESENNOL AR
GYFER Y RHAN HON O'R CYFARFOD**

MYFYRDOD TAWEL

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Atgoffir yr Aelodau bod yn rhaid iddynt ddatgan **bodolaeth** a **natur** y
cysylltiad personol a ddatgenir ganddynt.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Hysbysiad o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y
cyfarfod fel materion brys o dan Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth
Leol 1972.

- 4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF** (Tudalennau 5 - 10)
Cymeradwyo a llofnodi cofnodion y cyfarfod diwethaf fel cofnod cywir
- 5 ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT CYSAG 2012-2103** (Tudalennau 11 - 24)
Ystyried adroddiad i gymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol CYSAG drafft.
- 6 DADANSODDI ADRODDIADAU AROLYGU** (Tudalennau 25 - 28)
Derbyn dadansoddiad o Adroddiad Arolygon diweddar gan Estyn.
- 7 ADDYSG GREFYDDOL YN CA3: CHWARAEWR PÊL DROED MOSLEMAIDD YN YR UWCH GYNGHRAIR**
Derbyn cyflwyniad ynghylch adnodd dwyieithog sydd ar gael ar gyfer pob ysgol uwchradd.
- 8 AG A CHYMUNEDAU LLEOL** (Tudalennau 29 - 64)
Derbyn cyflwyniad am yr adnodd gorffenedig. Argymhell bod yr adnodd yn cael ei anfon i holl ysgolion yr Awdurdod Lleol.
- 9 Y GWEINIDOG ADDYSG, HUW LEWIS A DYFODOL ADDYSG GREFYDDOL** (Tudalennau 65 - 66)
Trafod gohebiaeth ynghylch sylwadau'r gweinidog yn ymwneud â newid enw Addysg Grefyddol
- 10 CYSAG A CHYDWEITHREDIAD O YSGOL I YSGOL**
Hybu cynrychiolaeth athrawon drwy gydweithio o ysgol i ysgol
- 11 CCYSAGC**
- i. Derbyn cofnodion cyfarfod diwethaf y Gymdeithas
  - ii. Cytuno ar bresenoldeb yng nghyfarfod nesaf CCYSAGC Blaenau Gwent 25 Tachwedd 2015.
- 12 DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF**
I'w gadarnhau

AELODAETH

Cynghorwyr yn cynrychioli Cyngor Sir Ddinbych

Bill Tasker
Dewi Owens
Arwel Roberts

Joe Welch
Ann Davies

Yn cynrychioli Enwadau Crefyddol

Mr. Simon Cameron
Mr. Dominic Oakes
Y Parch. B H Jones
Y Parch. Martin Evans-Jones

Mary Ludenbach
Mrs C Thomas
S Harris
Is-Gapten Sian Radford

Yn cynrychioli Cymdeithasau Athrawon

Mrs C Harmsworth

Mrs Maureen Phillips

Aelodau Cyfetholedig

T. Ap Siôn

Mr G Craigen

COPIAU AT:

Bob Cynghorydd er gwybodaeth
Y Wasg a Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR ADDYSG GREFYDDOL (CYSAG)

Cofnodion cyfarfod o'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG) a gynhaliwyd yn Ysgol Brynhyfryd, Rhuthun, Dydd Llun, 29 Mehefin 2015 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Yn Cynrychioli Cyngor Sir Ddinbych

Cynghorydd Arwel Roberts (Is-gadeirydd) a Joe Welch.

Yn Cynrychioli Enwadau Crefyddol

Parchedig M. Evans-Jones (Cadeirydd), Mr S. Cameron, Parchedig B.H. Jones a Ms M. Ludenbach.

Aelodau Cyfetholedig

Mr G. Craigen.

HEFYD YN BRESENNOL

Cynghorydd Challenge ar gyfer GwE (PL), Helen Jones (Ysgol Bryn Collen) a Gweinyddwr Pwyllgor (CIW).

MYFYRDOD TAWEL

Dechreuodd y cyfarfod gydag ychydig o funudau o fyfyrddod tawel. Gwahoddodd y Cadeirydd aelodau CYSAG i fyfyrddod ar ddiwyddiadau trasig diweddar a oedd wedi digwydd yn ddiweddar ar draws y byd.

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cynghorwr(wyr) Mr. Dominic Oakes, Dewi Owens a/ac Ann Davies.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Ni fu i unrhyw Aelod ddatgan cysylltiad personol na chysylltiad sy'n rhagfarnu ag unrhyw fusnes a oedd i'w ystyried yn y cyfarfod.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion pwyllgor Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG) a gynhaliwyd ar 13 Chwefror 2015 (wedi'u dosbarthu'n flaenorol).

PENDERFYNWYD y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 13 Chwefror, 2015 fel cofnod cywir.

5 DADANSODDI ADRODDIADAU AROLWG

Cyflwynodd Cynghorydd Her GwE (CA) adroddiad oedd yn dadansoddi canlyniadau arolygiadau Estyn diweddar o ran darpariaeth Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd mewn pedair ysgol rhwng mis Tachwedd 2014 a mis Ionawr 2015. Cynhaliwyd arolygiadau yn Ysgol Emmanuel; Ysgol Frongoch ac Ysgol Gynradd, Pentrecelyn.

Rhoddodd yr AS grynodedb i'r aelodau am ganfyddiadau yn ymwneud â phob ysgol a chafodd y sylwadau a chanlyniadau cadarnhaol eu nodi gan yr Aelodau. Cyfeiriodd yn benodol at y canlynol:-

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r canlyniadau?

Lles:-

- Roedd y rhan fwyaf o ddisgyblion yn Ysgol Frongoch wedi cymryd rhan mewn amrywiaeth eang o weithgareddau cymunedol, ac wedi cefnogi elusennau lleol a chenedlaethol.
- Roedd Ysgol Pentrecelyn wedi cefnogi elusennau, lleol a thramor, ac roedd hyn wedi cael effaith gadarnhaol ar ymwybyddiaeth disgyblion o anghenion pobl eraill.

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?

Profiadau dysgu:-

- Roedd gan bob dosbarth yn Ysgol Emmanuel gysylltiadau gwerthfawr â gwledydd yn Ewrop a'r byd ehangach. Mae'r cysylltiadau rhyngwladol buddiol iawn yma wedi cefnogi disgyblion i ddatblygu eu dealltwriaeth o fywydau pobl mewn gwahanol wledydd.
- Roedd Ysgol Frongoch wedi llwyddo i ehangu gorwelion disgyblion a'u gwybodaeth am y byd ehangach. Roedd disgyblion wedi datblygu dealltwriaeth gwerth chweil o'u rôl fel dinasyddion byd-eang.
- Roedd Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang wedi cael ei hyrwyddo drwy waith y cwricwlwm, gweithgarwch cyngor yr ysgol a'r eco-gyngor yn Ysgol Pentrecelyn.

Gofal, Cymorth ac Arweiniad:

- Mae'r staff yn darparu'n dda ar gyfer datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion yn Ysgol Emmanuel drwy weithredoedd dyddiol o addoli ar y cyd ac amrywiaeth ddiddorol o weithgareddau cwricwlwm, ac roedd cyfleoedd da iawn i ddisgyblion fyfyrion ar eu credoau eu hunain, eu rhinweddau personol a'u sgiliau.

- Yn Ysgol Frongoch, fe hyrwyddodd y profiadau dysgu ddatblygiad personol y disgyblion yn dda, gan gynnwys eu datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol.
- Yn Ysgol Pentrecelyn, fe hyrwyddwyd datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion yn effeithiol. Gadawodd athrawon i ddisgyblion gymryd rôl fwy amlwg yng ngwasanaethau boreol, ac fe ymatebodd bron pawb yn gadarnhaol i'r cyfleoedd hyn.

Yr Amgylchedd Dysgu:-

- Bu pwyslais clir ar gydnabod, parchu a dathlu amrywiaeth a chreu ethos sy'n meithrin gofal a goddefgarwch yn Ysgol Frongoch.

Cwestiwn allweddol 3: Pa mor dda yw arweinyddiaeth a rheolaeth?

Arweinyddiaeth:-

Gweithio mewn Partneriaeth:-

- Roedd gan Ysgol Frongoch gysylltiadau gwerth chweil gyda'r gymuned ehangach sydd wedi cael dylanwad cadarnhaol ar brofiadau dysgu a lles disgyblion, megis ymweliadau sydd wedi gwella dealltwriaeth disgyblion o straeon y Beibl.
- Roedd Ysgol Pentrecelyn yn rhan bwysig o'r gymuned sydd â pherthynas gref gyda'r ysgol. Yn ogystal â chynnal gwasanaethau tymhorol yn yr Eglwys a'r capel, croesawodd yr ysgol y gymuned i ymuno â nhw ar achlysuron megis cinio Nadolig.

Eglurodd y CA y bu nifer o enghreifftiau lle'r oedd ysgolion a grwpiau ffydd wedi cydweithio a darparwyd enghreifftiau o hyn.

PENDERFYNWYD - *Derbyn yr adroddiad a nodi'r cynnwys.*

6 ADOLYGIAD DONALDSON

Eglurodd y CA bod yr Athro Donaldson wedi cynnal adolygiad o'r cwricwlwm. Mae ei adroddiad 'Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'i asesiad yng Nghymru' yn amlinellu canfyddiadau ac argymhellion.

Eglurodd y CA fod y cyflwyniad wedi'i rannu â CYSAG Conwy a Sir y Fflint yn y drefn honno. Derbyniwyd ymateb gan gynrychiolydd ffydd yn CYSAG Sir y Fflint a dynnodd sylw at bryderon ynghylch ehangder y ddogfen, a gwerth y cyflwyniad wrth grynhoi gofynion yr Adolygiad.

Gyda chymorth cyflwyniad PowerPoint tynnwyd sylw at y pwyntiau canlynol gan y CA. Ymhelaethodd ar y meysydd allweddol perthnasol a materion o fewn y ddogfen a allai effeithio ar gyflwyno darpariaeth Addysg Grefyddol:-

- Cwestiynau ar gyfer y ddadl fawr a chynnwys yr holiadur.
- Diben y cwricwlwm.

- Meysydd o ddysgu a phrofiad- amlinellwyd 6 maes gan y CA.
- Egwyddorion pedagogaidd – tynnodd y CA sylw at 9 pwynt.
- Draws y cwricwlwm.
- Rôl gref sydd gan athrawon wrth lunio cwricwlwm.

Mewn ymateb i gwestiwn gan Mr G. Craigen ynghylch y ddarpariaeth gan Lywodraeth i gynorthwyo a pharatoi athrawon ar gyfer y dull canlynol o ddarparu cwricwlwm newydd a gwahanol iawn, yn dilyn yr adolygiad, eglurodd y CA na fyddai'n cael ei weithredu'n llawn tan 2020. Fe eglurodd fod yr adolygiad wedi darparu llawer o argymhellion ond nid oedd unrhyw arwydd ynghylch sut y byddai'n cael ei weithredu a byddai hyn yn cael ei gynnwys yn y cam nesaf drwy greu cynllun gwaith.

Cyfeiriodd y CA yn benodol at y cyfleoedd a fyddai'n cael eu creu ym mlynnyddoedd 7 ac 8. Cyfeiriodd y Cynghorydd A. Roberts at y broses asesu a fabwysiadwyd yn yr Alban, a chyfeiriodd at lwyddiant clwstwr y Rhyl, roedd o'n teimlo nad oedd wedi cael ei ailadrodd ym Mhrestatyn. Eglurodd y CA yn y dyfodol y byddai myfyrwyr yn cael eu hasesu yn erbyn sgiliau nid lefelau, gyda chonsortia yn cynhyrchu portffolio o bwyntiau asesu. Cyfeiriwyd yn benodol at effaith sylweddol o ran profion FfLIRh a'r angen i ysgolion cynradd ac uwchradd gydweithio'n agosach yn y dyfodol.

Yn ystod y drafodaeth a ddilynodd tynnwyd sylw at y materion canlynol:-

- Pwysigrwydd Cyfnod Allweddol 3 yn darparu pynciau o ran fframwaith ar gyfer arholiadau a lefelau sgiliau myfyrwyr.
- Byddai'r cyngor a roddir gan CYSAG yn berthnasol i gytuno ar y maes llafur ar gyfer cyflwyno Addysg Grefyddol. Cyfeiriwyd at barhad Fframwaith enghreifftiol a dull cyffredinol.
- Rhoi statws cyfreithiol i'r maes llafur a gytunwyd arno mewn ysgolion i ddarparu sylfaen ar gyfer holl Addysg Grefyddol.
- Cynrychiolwyr athrawon o fewn CYSAG i fonitro darpariaeth Addysg Grefyddol, a fyddai'n rhoi mynediad uniongyrchol i'r ystafell ddosbarth.

Amlinellodd y CA y model presennol a'r defnydd o gynrychiolwyr athrawon ar CYSAG. Esboniodd y byddai'r model newydd rhywfaint yn wahanol gan y byddai'n bwydo lawr i grwpiau fel llinell gyfathrebu. Cytunodd aelodau o CYSAG y byddai'r CA yn ysgrifennu at ysgolion i symud ymlaen â'r dull newydd. Byddai athrawon yn cael eu gwahodd i gymryd rhan gyda grwpiau bach ac yna gallent eu cynrychioli ar CYSAG. Tynnodd Mr G. Craigen, sylw at bwysigrwydd cydymffurfio â gofynion cynrychiolaeth Undeb Athrawon petaent yn cynyddu cynrychiolaeth athro ar CYSAG.

PENDERFYNWYD – yn amodol ar yr uchod, derbyn a nodi y cyflwyniad ar Adolygiad Donaldson.

7 YSGOL BRYN COLLEN A GWEITHIO YN Y GYMUNED

Gyda chymorth cyflwyniad PowerPoint, fe amlinellodd Ms Helen Jones, Ysgol Bryn Collen, sut y mae'r Ysgol wedi gweithio gyda grwpiau ffydd lleol, a rhoddodd ddiweddariad am yr ysgolion a'r prosiect gwaith cymunedol.

Rhoddodd Ms Jones grynodedb o'r cyflwyniad a oedd yn cynnwys manylion a gwybodaeth am:-

- Rannu arferion da.
- Y cyllid a dderbynnir drwy'r Grant Elusennol Ymddiriedolaeth Archesgob Rice Jones, ac eitemau ac adnoddau caffaeledig gydag arian a dderbyniwyd.
- Cyfnod Allweddol 2, Blwyddyn 6, Ysbryd Sanctaidd William Booth.
- Manylion yr ymweliad i Fyddin yr Iachawdwriaeth a'r gwaith a wneir.
- Cydaddoli.
- Ymweliad i'r ysgol gan Barchedig Una.
- Manylion am y gweithgareddau a gynhaliwyd yn yr ysgol gan gynnwys ymweliad A.J. Pingram, Priodas Ffug a Diwrnod Bedyddio a Diwali.

Yn dilyn trafodaeth fanwl:

PENDERFYNWYD - bod y CYSAG yn derbyn ac yn nodi cynnwys y cyflwyniad.

8 CCYSAGC

(a) Cofnodion CCYSAGC – 6 Mawrth 2015

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod Cymdeithas CYSAG Cymru (CCYSAGC) a gynhaliwyd ar 6 Mawrth, 2015 yng Nghastell-nedd Port Talbot (a ddsbarthwyd yn flaenorol) er gwybodaeth i'r aelodau.

PENDERFYNWYD - derbyn cofnodion CCYSAGC a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2015.

Dywedodd y CA bod Sir Fflint wedi cynnal cyfarfod CCYSAGC a gynhaliwyd ar 25 Mehefin, 2015, a chadarnhaodd y byddai'r cofnodion ar gael yn y cyfarfod nesaf.

Cyfeiriodd y Parchedig B.H. Jones at ddau gyflwyniad ardderchog a gafwyd gan y CA yng Nghyfarfod Cyffredinol Blynyddol CCYSAGC. Awgrymodd y gallai fod yn fuddiol petai cyflwyniadau o'r fath yn cael eu cynnwys ar agenda cyfarfodydd CYSAG yn y dyfodol, neu bod copïau'n cael eu dosbarthu i Aelodau o CYSAG. Cyfeiriodd yn benodol hefyd at gyflwyniad addoli ysgolion Wrecsam.

Estynnwyd llongyfarchiadau i a Mr P.Lord (CA) am gael eu penodi yn Gadeirydd ac Is-gadeirydd, yn y drefn honno, ar gyfer CCYSAGC am y flwyddyn nesaf.

Cyfeiriodd at dri chyflwyniad rhagorol a gafwyd yn CCYSAGC yn ymwneud â'r cwricwlwm, fframwaith llythrennedd a rhifedd ac ennyn diddordeb bechgyn mewn addysg grefyddol mewn ysgolion uwchradd.

Eglurodd y Cadeirydd ei fod wedi ymweld â nifer o ysgolion cynradd yn ei rôl fel Cadeirydd CYSAG. Fodd bynnag, mynegodd ei siom nad oedd wedi derbyn ymateb i'w gais i ymweld ag ysgol uwchradd. Cytunodd y Cynghorydd A. Roberts i fynegi'r pryderon a fynegwyd gan y Cadeirydd, ynghylch y diffyg ymateb, i Bennaeth yr Adran. Rhoddodd Ms M. Ludenbach wahoddiad i'r Cadeirydd ymweld ag Ysgol y Bendigaid Edward Jones, y Rhyl.

Yn dilyn y cyflwyniad a gafwyd gan aelod o SACRE Wrecsam, eglurodd y CA y ceisiwyd barn ysgolion am Aelodau'n mynychu SACRE a'i ystyried yn weithred o gydaddoli. Cytunodd y CYSAG y byddai'r CA yn trafod ag ysgolion i ganfod os byddent yn cytuno i aelodau CYSAG fynychu ac arsylwi ac addoli ar y cyd. Cadarnhaodd y CA fod aelodau CYSAG yn Wrecsam a Gwynedd wedi derbyn hyfforddiant ar fynychu a gwyllo cydaddoli mewn ysgolion.

(b) Presenoldeb yng Nghyfarfod CCYSAGC – 25 Tachwedd 2015

Cafwyd cadarnhad y byddai Mr G. Craigen a Mr P. Lord (CA), Cadeirydd ac Is-Gadeirydd CCYSAGC yn bresennol yng nghyfarfod nesaf CCYSAGC a fyddai'n cael ei gynnal ym Mlaenau Gwent ym mis Tachwedd 2015.

(c) Enwebiadau ar gyfer Pwyllgor Gwaith ac Is-gadeirydd CCYSAGC

Esboniodd ar ôl i'r Cynghorydd D. Michael Gray dynnu ei enwebiad yn ôl, roedd dau enwebiad yn parhau ar gyfer dwy swydd ar y Pwyllgor Gweithredol. Penodwyd y ddau enwebydd arall i'r ddwy swydd wag, sef y Cynghorydd Ernie Galsworthy o CYSAG Merthyr Tudful a Ms E. Ruth Davies.

Cafwyd cadarnhad bod Mr Phil Lord (CA) wedi'i benodi'n Is-Gadeirydd CCYSAGC.

9 DYDDIAD AC AMSER Y CYFARFOD NESAF

Cynhelir cyfarfod nesaf CYSAG Sir Ddinbych am 10.00am ddydd Mercher, 21 Hydref 2015 yn Ysgol Bendigaid Edward Jones y Rhyl.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.20am.

Adroddiad Blynyddol

**Cyngor Ymgynghorol
Sefydlog Sir Ddinbych
ar Addysg Grefyddol**

2014 - 2015

Rhagair

Rôl Cyngor Ymgynghorol Sefydlog Sir Ddinbych ar Addysg Grefyddol :

Prif rolau Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol yw:

- Cyngori'r Awdurdod Lleol ynglŷn â materion sy'n ymwneud ag Addysg Grefyddol a chydaddoli, neu sy'n ymwneud â Datblygiad Ysbrydol a Moesol;
- Ystyried ceisiadau gan Benaethiaid i ryddhau eu hysgolion o'r gofynion statudol bod natur gyffredinol Cydaddoli yn gyfan gwbl neu'n bennaf Gristnogol (gelwir ceisiadau o'r fath yn 'Benderfyniadau');
- Ei gwneud yn ofynnol i Awdurdod Lleol adolygu ei Faes Llafur y Cytunwyd arno;
- Monitro'r ddarpariaeth Addysg Grefyddol, cydaddoli a datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol yn ysgolion yr Awdurdod Lleol;
- Rhoi cyngor ynglŷn â'r maes llafur Addysg Grefyddol y cytunwyd arno gan athrawon, gan gynnwys y dewis o ddeunyddiau ar gyfer athrawon;
- Cyngori'r Awdurdod Lleol ynglŷn â darparu hyfforddiant ar gyfer athrawon (mewn Addysg Grefyddol);
- Ystyried cwynion am y ddarpariaeth Addysg Grefyddol a chydaddoli y mae'r Awdurdod Lleol yn eu cael.
- Cyhoeddi Adroddiad Blynyddol ar ei waith.

Cyfansoddiad y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol:

Mae'r gofynion statudol ar gyfer sefydlu Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol yn gofyn am dri phwyllgor o aelodau:

- Cynrychiolwyr o enwadau Cristnogol neu grefyddau eraill a'u henwadau'n adlewyrchu prif draddodiadau crefyddol yr ardal;
- Cynrychiolwyr sy'n Athrawon;
- Cynrychiolwyr y Cyngor Sir.

Ceir hefyd yr hawl i gyfethol aelodau.

CYNNWYS

	Tudalen Rhif:
1. Crynodeb Gweithredol.	2
2. Cyngor a roddwyd i'r Awdurdod Lleol:	4-5
a) Addysg Grefyddol a'r Maes Llafur y Cytunwyd Arno	4
b) Dulliau addysgu, dewis o ddeunyddiau addysgu a darparu Hyfforddiant Cychwynnol i Athrawon	5
c) Cydaddoli	5
3. Materion Eraill:	6-7
a) Materion Lleol	6
b) Materion Cenedlaethol:	6-7
i. Estyn	
ii. Adran Addysg a Sgiliau	
iii. Cymdeithas Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru	
c) Cwynion	7
4. Atodiadau:	8-12
a) Cyfansoddiad y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol	8
b) Nifer a dyddiadau cyfarfodydd	8
c) Sefydliadau sy'n derbyn yr adroddiad	9
d) Canolbwyntio ar dystiolaeth: ystadegau	10-12

Crynodeb Gweithredol

<i>Pynciau / Materion:</i>	<i>Cyngor a roddwyd:</i>	<i>Wedi'i Weithredu Gan yr Awdurdod Addysg Lleol:</i>
Ynglŷn â'r: Maes Llafur y Cytunwyd Arno	Mae'r Maes Llafur y Cytunwyd arno a'r Canllaw Cynhwysfawr ar gyfer Addysg Grefyddol yn parhau i fod ar gael mewn ysgolion i lywio eu gwaith cynllunio a pharatoi.	✓
Ynglŷn â: Safonau	Ar ôl ystyried Adroddiadau Arolygon, anfonir llythyrau i'r ysgolion yn eu llongyfarch am y nodweddion da.	✓
Ynglŷn â: Dewis Deunyddiau Addysgu	Dim arweiniad ffurfiol, ond mae'r gefnogaeth ychwanegol a chanllawiau ar gyfer y Maes Llafur y Cytunwyd Arno'n cynnwys cyfeiriad at rai deunyddiau addysgu.	✓
Ynglŷn â: Darparu Hyfforddiant Cychwynol Athrawon	Dim ymweliadau'n bosibl eleni.	
Cydaddoli	Ar ôl ystyried Adroddiadau Arolygon, anfonir llythyrau i'r ysgolion yn eu llongyfarch am y nodweddion da.	✓
Materion Eraill: Lleol	- Bod yr aelodau'n parhau i drafod sut orau i fonitro safonau mewn ysgolion - Mae Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol wedi comisiynu i greu dogfen astudiaethau achos enghreifftiol i hyrwyddo ac ysbrydoli arfer da o ran cyfranogiad y gymuned leol mewn Addysg Grefyddol a Chydaddoli a fydd ar gael i bob ysgol	✓ ✓
Materion Eraill: Cenedlaethol	- Bod yr aelodau'n cael eu diweddarau'n rheolaidd ynglŷn ag Adroddiadau Arolygon Estyn neu ddogfennau'n ymwneud ag Addysg Grefyddol a Chydaddoli; - Bod yr Aelodau'n cael gwybod am ddatblygiadau a mentrau a gynhelir gan yr Adran Addysg a Sgiliau; - Bod y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol yn cynnal ei aelodaeth o Gymdeithas Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru, cynrychiolwyr yn mynychu ac yn adrodd yn ôl ar gyfarfodydd y gymdeithas. - Dadansoddiad CBAC o arholiadau Astudiaethau Crefyddol - Bod Cymdeithas Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru yn parhau i ofyn i Gyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol i werthuso a gwella'r ffordd y maent yn monitro ac yn gweithio gydag ysgolion	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
Materion Eraill: ychwanegol	Dim materion ychwanegol eraill.	

Cwynion	Dim cwynion wedi dod i law.	

Tudalen 15

Yr Adroddiad Blynyddol

2. Cyngor a roddwyd i'r Awdurdod Lleol

(a) Addysg Grefyddol:

i. Y Maes Llafur y Cytunwyd Arno

Mabwysiadodd Cyngor Ymgynghorol Sefydlog Sir Ddinbych ar Addysg Grefyddol y 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i rai 3-19 oed' fel y Maes Llafur Lleol y Cytunwyd Arno ar gyfer Sir Ddinbych yn 2008. Mae'r fframwaith yn parhau i fod yn sail i'r Maes Llafur y Cytunwyd Arno yn Sir Ddinbych. Bydd y Maes Llafur y Cytunwyd Arno'n cael ei adolygu unwaith y bydd canfyddiadau'r adolygiad cwricwlwm yn cael eu cyhoeddi.

Prif swyddogaeth Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol yw, '...cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur y cytunwyd arno ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'. Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11 (1) (a)

Nid oes cyngor neu hyfforddiant wedi cael eu rhoi ar y Maes Llafur y Cytunwyd Arno yn y flwyddyn academaidd gyfredol er bod llawer o ysgolion wedi mabwysiadu'r cam cynllunio o'r 'Canllaw Cynhwysfawr i Addysg Grefyddol' ac 'Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen', dogfennau a gafodd eu cynllunio i gyd-fynd â Maes Llafur Sir Ddinbych y Cytunwyd Arno.

ii. Safonau

Canlyniadau arholiadau

Cafodd y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol fanylion am ganlyniadau arholiadau 2014

Safodd 64 yn fwy o ddisgyblion y cwrs llawn yn 2015 nag yn 2014, 391 o'i gymharu â 456. Roedd canlyniadau'r cwrs llawn yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol, 81.1% o'i gymharu â 73%, 2.3% yn uwch na chanlyniadau'r Awdurdod Lleol y llynedd.

Safodd 34 o ddisgyblion y cwrs byr yn 2015, 259 yn llai na'r flwyddyn flaenorol. Roedd y canlyniadau'n is na'r tueddiadau cenedlaethol, y canlyniadau cyffredinol A*-C oedd 20.6%, 32.4% yn is na'r canlyniadau cenedlaethol ar gyfer pob ymgeisydd, a gostyngiad o 14.6% ar ffigurau lleol y llynedd.

Yn 2014, safodd 77 o ddisgyblion arholiad Safon Uwch mewn Astudiaethau Crefyddol, 9 yn fwy nag yn 2014. Ar gyfer Safon Uwch, y gyfradd A*-C gyffredinol oedd 97.2%, rhyw 9.2% yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ond yn debyg i ffigurau lleol y llynedd.

Adroddiadau Arolygon

O ganlyniad i fframwaith arolygu cyfredol Estyn nid oes sylwadau ar bob pwnc yn adroddiadau Estyn. Yn hytrach, mae'r aelodau'n cael gwybodaeth o'r adroddiadau sy'n ymwneud â sylwadau Estyn am y ddarpariaeth Ysbrydol, Moesol, Cymdeithasol a Diwylliannol mewn ysgolion. Gweler rhan c Cydaddoli – Darpariaeth Monitro - Adroddiadau Arolygon
Cafodd yr aelodau gyflwyniad ar adolygiad thematig Addysg ar Ddatblygiad Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang Estyn hefyd, gan ganolbwyntio ar sut y gall Addysg Grefyddol gefnogi'r maes hwn o'r cwricwlwm.

b. Dulliau Addysgu

Mae'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol a'r Awdurdod Lleol wedi darparu dogfennau a deunyddiau cynhwysfawr i gefnogi'r Maes Llafur y Cytunwyd Arno, ac mae'r rhain yn cynnwys cyngor ar dulliau addysgu a chyflwyno Addysg Grefyddol.

Nid oes cyngor wedi'i roi i ysgolion o ran dulliau addysgu yn 2014-15.

Dewis Adnoddau Addysgu

Nid yw Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol wedi cyngori ysgolion yn ffurfiol gyda'r mater o brynu adnoddau addysgu, gan dybio bod hyn yn fater i'r ysgolion eu hunain.

Darparu Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon

Nid oedd modd trefnu ymweliad na derbyn ymweliad eleni gan Sefydliad Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon yn ystod y flwyddyn.

c) Cydaddoli

Monitro'r ddarpariaeth

Adroddiadau Arolygon

Fel rhan o'r broses fonitro, mae Adroddiadau Arolygon Estyn yn cael eu dadansoddi o ran cydaddoli a datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol. Mae'r rhain yn cael eu llunio a'u nodi gan Gyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol. Anfonir llythyrau i ysgolion ar ôl i'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol eu hystyried, yn canmol arfer da ac yn cynnig cefnogaeth yn ôl yr angen.

Yn ystod y flwyddyn, cafodd 4+4+3 adroddiad arolygu ysgolion eu dadansoddi fel a ganlyn:

<i>Sylwadau cadarnhaol mewn barnau cyffredinol</i>	<i>Nifer yr Ysgolion</i>
Perfformiad Cyfredol	4

<i>Sylwadau cadarnhaol mewn dangosyddion ansawdd:</i>	<i>Nifer yr Ysgolion</i>
Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau?	
Lles	2
Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	
Profiadau dysgu	10
Gofal, cymorth ac arweiniad	11
Yr amgylchedd dysgu	8
Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	
Arweinyddiaeth	1
Gweithio mewn partneriaeth	5

<i>Sylwadau Negyddol</i>	<i>Nifer yr Ysgolion</i>
Profiadau dysgu:	
• Dinasyddiaeth Fyd-eang	2

iii) Dogfennau Cyfarwyddyd

Mae dogfennau cyfarwyddyd a grëwyd yn ystod y blynyddoedd blaenorol yn parhau i fod ar gael i ysgolion gan gynnwys 'Canllaw Cynhwysfawr i Addysg Grefyddol' ac 'Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen'

iv) Adnoddau a argymhellwyd

Mae'r dogfennau cyfarwyddyd y cyfeirir atynt uchod yn cynnwys cyfeiriadau at adnoddau sy'n werthfawr ac a argymhellwyd neu a werthuswyd gan athrawon mewn swydd. Hefyd, cynigir cyngor mewn ymateb i geisiadau penodol. Yn ogystal â hyn rhoddir gwybod i ysgolion am adnoddau drwy gyfrwng Newyddion Addysg Grefyddol sydd ar gael i bob ysgol yn electronig, ac maent hefyd yn gallu defnyddio Canolfan Genedlaethol Cymru ar gyfer adnoddau Addysg Grefyddol ym Mhrifysgol Bangor a Chanolfan Addysg Grefyddol y Santes Fair.

Mae deunyddiau hunan-arfarnu wedi cael eu hyrwyddo ac maent ar gael ar wefan y Religious Education Quality Mark.

v) Hyfforddiant Mewn Swydd ar gyfer Cydaddoli

Nid oes unrhyw hyfforddiant mewn swydd wedi'i ddarparu ar gyfer Cydaddoli yn y flwyddyn academaidd gyfredol.

vi) Gwerthuso effeithiolrwydd arweiniad

Nid oes gwerthusiad ffurfiol o'r deunydd canllaw gwreiddiol wedi'i wneud, ond mae ymatebion gan ysgolion i'r deunyddiau, a sylwadau a gynigir drwy ymweliadau ysgol wedi nodi faint y mae'r ysgolion wedi gwerthfawrogi'r deunyddiau ac yn eu defnyddio wrth gynllunio a gwella eu darpariaeth.

vii) Penderfyniadau

Nid oes unrhyw benderfyniad wedi'i wneud.

3) Materion Eraill

Lleol

Mae Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol wedi comisiynu'r gwaith o greu detholiad o astudiaethau achos i hyrwyddo arfer da sy'n ymwneud â chymunedau lleol yn cefnogi Addysg Grefyddol a Chydaddoli. Mae ysgolion wedi cyflwyno enghreifftiau fydd yn cael eu casglu a'u hanfon i bob ysgol yn yr Awdurdod Lleol i ysbrydoli a hyrwyddo gweithgareddau tebyg. Gofynnwyd am astudiaethau achos o gymunedau ffydd lleol a sut y maent wedi gweithio gydag ysgolion lleol hefyd ac fe ddaethant i law.

Dechreuodd yr aelodau gyfarfod mewn ysgolion uwchradd lleol, cafodd Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol gyflwyniad gan ysgol gynradd lleol yn egluro sut maent yn gweithio gyda'u cymunedau ffydd lleol.

b) Cenedlaethol

Cafodd yr aelodau gyflwyniad a grëwyd gan CBAC yn esbonio'r pwyntiau allweddol o ddadansoddiad data arholiadau TGAU a Safon Uwch 2014 mewn Addysg Grefyddol yn 2014.

Mae aelodau hefyd wedi cytuno i newid rhai o'i arferion yn 2015-16, mewn ymateb i gyflwyniad ynglŷn â 'Chyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol a Threfniadau Consortia lleol'. Bydd Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol yn cael ei gynnal, lle bo modd, mewn ysgolion uwchradd ar draws yr Awdurdod Lleol. Bydd camau hwyluso grwpiau cydweithredol ysgol i ysgol hefyd yn cael eu trefnu i gefnogi a hyrwyddo arfer da mewn Addysg Grefyddol a Chydaddoli.

Cafodd yr aelodau gyflwyniad ynglŷn â goblygiadau'r Adolygiad Donaldson ar Addysg Grefyddol.

(i) Estyn:

Cyflwynwyd adolygiad thematig Estyn o Addysg ar gyfer Datblygiad Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fydeang i Aelodau. Nodwyd y gall Addysg Grefyddol gefnogi gwaith y maes pwysig hwn mewn ysgolion.

Cafodd Adroddiadau Arolygon ar ysgolion eu derbyn a'u dadansoddi, fel yr adroddwyd.

(ii) Yr Adran Addysg a Sgiliau:

Mae Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol wedi cael gwybod am ddatblygiadau a mentrau a wneir gan neu drwy Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau. Mae'r Gynhadledd Maes Llafur y Cytunwyd Arno wedi cael ei gohirio tan y bydd yr Adran Addysg a Sgiliau'n cyhoeddi ei newidiadau cynlluniedig i'r cwricwlwm. Mae Cymdeithas Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru wedi cyfarfod â'r Athro Donaldson i drafod lle Addysg Grefyddol yn y cwricwlwm cyfredol.

(iii) Cymdeithas Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru

Roedd aelodau'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol a'r Awdurdod Lleol yn cael eu cynrychioli ym mhob un o gyfarfodydd Cymdeithas Cyngorau Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru, a gwelwyd rhai o'r cyflwyniadau sydd wedi cael eu gwneud. Parhaodd Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol i gael adroddiadau gan gynrychiolwyr sy'n mynychu cyfarfodydd y Gymdeithas, ac mae hefyd yn derbyn cofnodion a phapurau Cymdeithas Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru.

(iv) Cwynion

Ni chafodd Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol unrhyw gwynion.

4. Atodiadau:

a) Cyfansoddiad y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol

Yn Cynrychioli Enwadau Crefyddol:

Yr Eglwys yng Nghymru

Sylvia Harris
Simon Cameron

Catholig

Mary Ludenbach

Undeb y Bedyddwyr

Disgwyl am Enwebiad (Cymraeg)
Disgwyl am Enwebiad (Saesneg)

Presbyteraidd

Parch. Brian H Jones (Cymraeg)
Christine Thomas (Saesneg)

Methodistiaid

Parch. Martin Evans-Jones

Diwygiedig Unedig

Disgwyl am enwebiad

Undeb yr Annibynwyr Cymraeg

Disgwyl am enwebiad

Cymdeithas Grefyddol y Cyfeillion

Dominic Oakes

Byddin yr Iachawdwriaeth

Capten Siân Radford

Mudiad Efengylaidd Cymru

Disgwyl am enwebiad

Yn cynrychioli Cymdeithasau Athrawon:

Pennaeth Uwchradd

Disgwyl am enwebiad

Pennaeth Iau

Disgwyl am enwebiad

Arbenigwyr Addysg Grefyddol Uwchradd

Cate Harmsworth

Pennaeth Babanod

Disgwyl am enwebiad

Athrawon Ysgol Arbennig

Ms. Ali Ballantyne

Athro Dosbarth Iau

Disgwyl am enwebiad

Athro Dosbarth Babanod

Disgwyl am enwebiad

Yn cynrychioli Cyngor Sir Ddinbych

Y Cynghorydd Dewi Owens
Y Cynghorydd Arwel Roberts
Y Cynghorydd Ann Davies

Y Cynghorydd Bill Tasker
Y Cynghorydd Joe Welch

Aelodau Cyfetholedig:

Mr Gavin Craigen [gavin@craigen.net]
Tania Ap Sion - Cyfarwyddwr Canolfan y Santes Fair [t.apsion@glyndwr.acuk]

b) Nifer a dyddiadau cyfarfodydd

Cyfarfodydd Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol:

22 Hydref 2014
13 Chwefror 2015
29 Mehefin 2015

c) Sefydliadau sy'n derbyn yr adroddiad

- Yr Adran Addysg a Sgiliau
- Mae'r adroddiad ar gael ar wefan Cymdeithas Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru i sefydliadau sydd â diddordeb

TABLAU O GANLYNIADAU ARHOLIADAU TABLES OF EXAMINATION RESULTS

Ysgolion Sir Ddinbych – Tabl 1: CANLYNIADAU TGAU 2013: PAWB – ASTUDIAETHAU CREFYDDOL
Denbighshire Schools – Table 1: GCSE RESULTS 2013: ALL – RELIGIOUS STUDIES

<i>Ysgolion Schools</i>	<i>Cyfanswm /Totals</i>	A*	%	A	%	B	%	C	%	D	%	E	%	F	%	G	%	U	%	% A* - C	% A* - G
<i>Dinbych Denbigh</i>	27	3	11.1%	5	18.5%	9	33.3%	4	14.8%	4	14.8%	2	7.4%		0.0%		0.0%		0.0%	77.8%	100%
<i>Glan Clwyd</i>	20	6	30.0%	6	30.0%	3	15.0%	1	5.0%	4	20.0%		0.0%		0.0%		0.0%		0.0%	80.0%	100%
<i>Prestatyn</i>	220	16	7.3%	46	20.9%	59	26.8%	60	27.3%	13	5.9%	18	8.2%	4	1.8%	4	1.8%		0.0%	82.3%	100%
<i>Dinas Brân</i>	80	1	1.3%	11	13.8%	23	28.8%	28	35.0%	8	10.0%	2	2.5%	4	5.0%	3	3.8%		0.0%	78.8%	100%
<i>Dinbych Dinbychryd</i>	16	10	62.5%	4	25.0%		0.0%	1	6.3%		0.0%	1	6.3%		0.0%		0.0%		0.0%	93.8%	100%
<i>Y Rhyd/ Rhyl</i>	42	1	2.4%	2	4.8%	9	21.4%	11	26.2%	6	14.3%	9	21.4%	2	4.8%	2	4.8%		0.0%	54.8%	100%
<i>Berid Jones/Bl. Ed Jones</i>	0	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0.0%	0%
<i>States Ffraid/ St Brigids</i>	51	15	29.4%	21	41.2%	11	21.6%	4	7.8%		0.0%		0.0%		0.0%		0.0%		0.0%	100%	100%
<i>Cyfanswm AALL/ LA Totals</i>	456	52	11.4%	95	20.8%	114	25.0%	109	23.9%	35	7.7%	32	7.0%	10	2.2%	9	2.0%	0	0.0%	81.1%	100%
<i>Cymru Oll All Wales</i>	11,368		10%		19%		22%		19%		11%		7%		5%		3%		2%	72%	98%

Ysgolion Sir Ddinbych - Tabl 2: CANLYNIADAU TGAU 2013 PAWB - ASTUDIAETHAU CREFYDDOL: CWRS BYR
 Denbighshire Schools – Table 2: GCSE RESULTS 2013: ALL – RELIGIOUS EDUCATION SHORT COURSE

<i>Ysgolion Schools</i>	<i>Cyfanswm /Totals</i>	A*	%	A	%	B	%	C	%	D	%	E	%	F	%	G	%	U	%	% A* - C	% A* - G
<i>Dinbych Denbigh</i>	1	0	0.0%	0	0.0%	1	100.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	100.0%	100.0%
Glan Clwyd	0	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0.0%	0.0%
Prestatyn	0	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0.0%	0.0%
Dinas Brân	3	0	0.0%	0	0.0%	1	33.3%	2	66.7%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	100.0%	100.0%
Brynhyfryd	0	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0.0%	0.0%
<i>Y Rhyl/Rhyl</i>	0	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0.0%	0.0%
<i>Ben Ed Jones/Bl. Ed Jones</i>	30	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	3	10.0%	4	13.3%	6	20.0%	3	10.0%	5	16.7%	9	30.0%	10.0%	70.0%
<i>Santes Ffraid/ St Brigids</i>	0	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0.0%	0.0%
<i>Cyfanswm AALL/ LA Totals</i>	34	0	0.0%	0	0.0%	2	5.9%	5	14.7%	4	11.8%	6	17.6%	3	8.8%	5	14.7%	9	26.5%	20.6%	73.5%
<i>Cymru Oll All Wales</i>	<i>12,191</i>		5%		10%		17%		21%		14%		13%		8%		6%		6%	53%	94%

Ysgolion Sir Ddinbych – Tabl 3: CANLYNIADAU SAFON UWCH 2013: PAWB - ASTUDIAETHAU CREFYDDOL
 Denbighshire Schools – Table 3: GCE ADVANCED LEVEL RESULTS 2013: ALL – RELIGIOUS STUDIES

<i>Ysgolion Schools</i>	<i>Cyfanswm /Totals</i>	<i>A*</i>	<i>%</i>	<i>A</i>	<i>%</i>	<i>B</i>	<i>%</i>	<i>C</i>	<i>%</i>	<i>D</i>	<i>%</i>	<i>E</i>	<i>%</i>	<i>F</i>	<i>%</i>	<i>% A* - C</i>	<i>% A* - G</i>
<i>Dinbych Denbigh</i>	5	0	0.0%	1	20.0%	2	40.0%	1	20.0%	1	20.0%	0	0.0%	0	0.0%	80%	100%
<i>Glan Clwyd</i>	4	0	0.0%	1	25.0%	1	25.0%	1	25.0%	1	25.0%	0	0.0%	0	0.0%	75%	100%
<i>Prestatyn</i>	37	0	0.0%	3	8.1%	15	40.5%	15	40.5%	4	10.8%	0	0.0%	0	0.0%	89.2%	100%
<i>Dinas Brân</i>	4	0	0.0%	1	25.0%	2	50.0%	1	25.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	100%	100%
<i>Brynhyfryd</i>	13	1	7.7%	4	30.8%	6	46.2%	2	15.4%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	100%	100%
<i>Y Rhyl/Rhyl</i>	0	0	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0
<i>Ben Ed Jones/Bl. Ed Jones</i>	0	0	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0
<i>Santes Ffraid/ St Brigids</i>	14	0	0.0%	4	28.6%	6	42.9%	3	21.4%	1	7.1%	0	0.0%	0	0.0%	98.9%	100%
<i>Cyfanswm AALL/ LA Totals</i>	77	1	1.3%	14	18.2%	32	41.6%	23	29.9%	7	9.1%	0	0.0%	0	0.0%	89.6%	100%
<i>Cymru Oll All Wales</i>	1432		3%		15%		32%		29%		14%		5%		2%	89%	98%

Dadansoddiad o Adroddiadau Arolygu CYSAG Sir Ddinbych

Hydref 2015

(Adroddiadau a gyhoeddwyd yn nhymor yr haf)

Ysgol	Dyddiad	Arolygydd Adrodd
Ysgol Christ Church Y Rhyl	11/05/2015	Susan Davies
Mae Ysgol Gynradd Gymunedol Christchurch ar gyrion y Rhyl. Mae'r dalgyrch yn ardal o amddifadedd gyda lefelau uchel o ddiweithdra a chyflogaeth dymhorol sylweddol. Mae hyn yn effeithio ar nifer y disgyblion sy'n dechrau ac yn gadael yr ysgol yn ystod blwyddyn academaidd. Mae gan yr ysgol 442 o ddisgyblion, gan gynnwys 57 disgybl sy'n mynychu'r dosbarth meithrin yn rhan-amser. Mae 16 dosbarth a darpariaeth adnoddau ar gyfer disgyblion Cyfnod Sylfaen sydd ag anawsterau dysgu penodol o'r tu hwnt i ddalgyrch yr ysgol. Mae tua 60% o'r disgyblion yn gymwys i gael prydu ysgol am ddim, canran sylweddol uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol a lleol. Mae'r ysgol yn nodi bod gan oddeutu 41% o'r disgyblion anghenion dysgu ychwanegol, sy'n sylweddol uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Ychydig iawn o ddisgyblion sydd â datganiad statudol o anghenion addysgol arbennig. Does dim un disgybl yn siarad Cymraeg fel ei iaith gyntaf ac ychydig iawn o'r disgyblion sy'n siarad Saesneg fel iaith ychwanegol.		
Ysgol Brynhyfryd	11/05/2015	Catherine Evans
Mae Ysgol Brynhyfryd yn ysgol gymysg i ddisgyblion 11-18 oed, naturiol ddwyieithog a gynhelir gan awdurdod lleol Sir Ddinbych. Mae 1,061 o ddisgyblion ar y gofrestr gyda 189 yn y chweched dosbarth ar hyn o bryd. Mae dau neu dri dosbarth ym mhob grŵp blwyddyn yn astudio eu cyrsiau drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae yna hefyd un grŵp ar gyfer dysgwyr Cymraeg nad ydynt yn gwbl fedrus yn y Gymraeg eto. Mae'r ysgol yn gwasanaethu ardal ddaearyddol eang gyda 50% o'i disgyblion yn dod o dref Rhuthun a'r gweddill o'r ardal wledig gyfagos. Mae 6.9% o'r disgyblion yn gymwys i gael prydu ysgol am ddim, canran sylweddol is na'r cyfartaledd cenedlaethol o 17.5%. Mae'r disgyblion yn cynrychioli'r ystod gallu llawn. Mae gan un y cant o ddisgyblion ddatganiad o anghenion addysgol arbennig a nodwyd bod angen rhywfaint o gefnogaeth ar 17% pellach. Mae'r ffigurau hyn yn is na'r cyfartaleddau ar gyfer ysgolion uwchradd yng Nghymru. Mae tua 66% o'r disgyblion o gartrefi lle mae Saesneg yw'r iaith a siaredir fwyaf, ac mae 32% yn dod o gartrefi Cymraeg eu hiaith. Mae tri deg pump y cant o'r disgyblion yn siarad Cymraeg fel iaith gyntaf neu i safon gyfatebol o fewn yr ysgol. Ychydig iawn o'r disgyblion sy'n derbyn cymorth gyda Saesneg fel iaith ychwanegol.		
Ysgol Melyd	20/04/2015	Linda Jane Williams
Mae Ysgol Melyd yn ym mhentref Galt Melyd ger Prestatyn yn ardal awdurdod lleol Sir Ddinbych. Mae'r ysgol yn darparu ar gyfer disgyblion rhwng tair ac un ar ddeg oed. Ar hyn o bryd, mae 158 o ddisgyblion ar y gofrestr, gan gynnwys 16 sy'n mynychu'r dosbarth meithrin yn rhan-amser ar gyfer naill ai sesiwn y bore neu'r prynhawn. Addysgir plant mewn chwe dosbarth prif ffrwd, ac mae pedwar yn cynnwys ystod oedran cymysg. Mae gan yr ysgol ganolfan adnoddau arbenigol ar gyfer disgyblion y Cyfnod Sylfaen sydd ag anhwylderau lleferydd ac/ neu iaith penodol a difrifol. Mae'r ddarpariaeth adnoddau yn darparu ar gyfer hyd at 10 o ddisgyblion o ddalgyrch ehangach na'r ysgol brif ffrwd. Mae'r plant yn integreiddio gyda gweddill yr ysgol am wahanol weithgareddau ysgol bob dydd. Y cyfartaledd tair blynedd ar gyfer cyfran y disgyblion sy'n gymwys i gael prydu ysgol yw 40%. Mae hyn yn uwch na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru (21%). Mae'r ysgol wedi nodi bod gan oddeutu 46% o'r disgyblion anghenion dysgu ychwanegol, sy'n uwch na chyfartaledd Cymru. Ychydig o ddisgyblion sydd â datganiadau o anghenion addysgol arbennig. Mae gan bron pob un o'r disgyblion ethnigrwydd gwyn Prydeinig ac nid oes unrhyw ddisgybl yn siarad Saesneg fel iaith ychwanegol. Nid oes yr un disgybl yn siarad Cymraeg fel iaith gyntaf. Ychydig iawn o'r disgyblion sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol.		
Ysgol Dyffryn Iâl	16/03/2015	Sioned Thomas
Mae Ysgol Dyffryn Iâl yn ysgol bentref yn Llandegla, Sir Ddinbych. Mae'r ysgol dan reolaeth wirfoddol yr Eglwys yng Nghymru ac yn ysgol cyfrwng Saesneg yn bennaf, gyda defnydd sylweddol o'r Gymraeg. Er bod disgyblion yn cael y cyfle i astudio trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg, mae bron pob un o'r disgyblion presennol wedi dewis cael eu haddysgu trwy gyfrwng y Saesneg. Mae 44 o ddisgyblion ar y gofrestr ar hyn o bryd, gan gynnwys dau sydd o oedran Meithrin a		

dau arall sy'n gymwys i hawl gynnar. Caiff plant eu derbyn yn rhan-amser yn y tymor yn dilyn eu pen-blwydd yn dair oed ac yn llawn amser yn y mis Medi yn dilyn eu pen-blwydd yn bedair oed. Trefnir yr ysgol yn ddau ddosbarth; un dosbarth Cyfnod Sylfaen ac un dosbarth cyfnod allweddol 2.

Saesneg yw iaith y cartref i'r rhan fwyaf o'r disgyblion, ac ychydig iawn sy'n siarad Cymraeg gartref. Mae'r rhan fwyaf o'r disgyblion yn dod o gefndir gwyn Prydeinig. Mae gan tua 2% o'r disgyblion hawl i brydau ysgol am ddim. Mae hyn yn llawer is na'r cyfartaledd lleol a chenedlaethol. Mae'r ysgol wedi nodi fod gan oddeutu 23% o'r disgyblion anghenion dysgu ychwanegol. Nid oes gan unrhyw ddisgybl ddatganiad o anghenion addysgol arbennig.

Ysgol Bro Dyfrdwy	08/06/15	11/08/15
Ysgol Fabanod Llanelwy	08/06/15	11/08/15

SYLWADAU CADARNHAOL

Perfformiad Cyfredol:

- T

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r Canlyniadau?

Safonau:

Lles:

- Mae'r ysgol yn datblygu ymwybyddiaeth y disgyblion o'r gymuned leol yn dda trwy ymweld yn rheolaidd â'r eglwys leol a thrwy'r gwahanol ddiwyddiadau a gynhelir yn ystod y flwyddyn. Er enghraifft, cymerodd disgyblion cyfnod allweddol 2 ran ymarferol mewn gweithgareddau Sul y Cofio. (Dyffryn Iâl)

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?

Profiadau dysgu:

- Trwy astudio gwledydd eraill yn ystod yr 'Wythnos Ryngwladol', mae disgyblion yn datblygu eu gwybodaeth am ddinasyddiaeth fyd-eang yn briodol ac yn cael cipolwg buddiol ar wahanol ddiwylliannau. (Christchurch)
- Mae gan yr ysgol ddarpariaeth effeithiol ar gyfer addysg ar gyfer datblygiad cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang. (Brynhyfryd)
- Mae'r ysgol yn hyrwyddo addysg ar gyfer datblygiad cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang yn dda trwy'r cwricwlwm. (Dyffryn Iâl)

Gofal, Cymorth ac Arweiniad:

- Caiff y disgyblion gyfleoedd helaeth i ddatblygu eu dealltwriaeth o faterion moesol a chymdeithasol, yn arbennig pwysigrwydd cydweithredu a goddefgarwch. (Christchurch)
- Mae'r ysgol yn hyrwyddo datblygiad diwylliannol y disgyblion yn dda trwy ystod eang o ymweliadau. Mae hyn yn cefnogi eu dealltwriaeth o dreftadaeth yr ardal yn llwyddiannus. Mae gweithredoedd dyddiol o gyd-addoli yn cynnig cyfleoedd pwrpasol i ddisgyblion fyfyrion ar faterion ysbrydol, a datblygu eu synnwyr o syndod a rhyfeddod yn briodol. (Christchurch)

- Mae gan yr ysgol drefniadau cynhwysfawr i hyrwyddo datblygiad moesol, diwylliannol a chymdeithasol y disgyblion. Mae'r ysgol yn cynllunio'n dda ar gyfer cyflwyno ei rhaglen addysg bersonol a chymdeithasol sy'n cynnwys ystod addas o bynciau perthnasol, fel iechyd a lles. (Brynhyfryd)
- Mae'r ysgol yn gwneud darpariaeth dda ar gyfer datblygiad cymdeithasol a diwylliannol y disgyblion yn arbennig drwy'r ymweliadau rheolaidd tu allan i'r ysgol. Mae gwasanaethau rheolaidd yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol a moesol y disgyblion yn effeithiol. (Melyd)
- Mae gan yr ysgol raglen helaeth o weithgareddau addysgol sy'n hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol y disgyblion yn llwyddiannus. (Dyffryn Iâl)

Yr Amgylchedd Dysgu

- Mae staff yn hyrwyddo amrywiaeth a chyfleoedd cyfartal yn llwyddiannus ac yn sicrhau bod gan bob disgybl fynediad cyfartal i bob agwedd ar fywyd yr ysgol. (Melyd)
- Mae gan ddisgyblion ddealltwriaeth dda o'r byd amrywiol rydym yn byw ynddo ac yn dysgu y dylid dangos gofal ac ystyriaeth tuag at eraill. (Dyffryn Iâl)

Cwestiwn Allweddol 3: Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?

Gweithio mewn Partneriaeth:

- Mae'r ysgol yn chwarae rhan bwysig yn y gymuned leol, ac yn meithrin perthynas effeithiol gydag aelodau o'r ardal leol. Mae'r rheithor lleol yn arwain gwasanaeth dathlu wythnosol yr ysgol yn yr eglwys leol. Mae'r disgyblion hefyd yn cymryd rhan yn achlysurol mewn gwasanaethau arbennig ar ddydd Sul yn yr eglwys, sy'n datblygu eu hymdeimlad o berthyn ac yn meithrin eu datblygiad ysbrydol yn dda. (Dyffryn Iâl)

Meysydd i'w datblygu:

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?

Profiadau dysgu

- Nid oes digon o gyfleoedd i ddisgyblion ddatblygu eu hymwybyddiaeth o ddiwylliannau eraill a materion byd-eang. (Melyd)

Gofal, cymorth ac arweiniad:

- Yn ystod gwasanaethau a lleiafrif o gyfnodau cofrestru ceir trefniadau priodol i gyflwyno gweithred ddyddiol o gyd-addoli. Fodd bynnag, mae gormod o anghysondeb yn y ddarpariaeth ac nid yw rhaglen yr ysgol ar gyfer cyfnodau cofrestru yn rhoi digon o arweiniad i staff am ofynion gweithred ddyddiol o gyd-addoli. O ganlyniad, nid yw'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol yn llawn ar gyfer gweithred ddyddiol o gyd-addoli.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Community Links

And

Local Faith Groups

Cysylltiadau Lleol

a

Grwpiau Ffydd Lleol

(Examples from across Conwy,
Denbighshire and Flintshire)

(Esiamplau o Gonwy,
Sir Ddinbych a Sir y Fflint)

Good Practice Case Studies

Blessed Edward Jones Catholic High School, Rhyl.	4-6
- Visit to 2 synagogues and 2 cathedrals in Liverpool	
Ysgol Bryn Collen, Llangollen.	7-12
- Use of Archbishop Rice Jones Charitable Trust	
- Visit to Salvation Army citadel	
- Visit from AJ Pingham (Paralympic Gold Medal winner)	
- Visits from local Clergy	
- Harvest festival held in local church	
- Mock wedding at local church	
- Diwali day	
Ysgol Glan Clwyd, St Asphah	13-16
- Work with St Asaph Cathedral	
Ysgol Trelawnyd Voluntary Aided Church in Wales.	17
- Pilgrimage to Maen Achwyfan Cross, nr Trelogan	
Religious Education events held at St Asphah and Bangor Cathedrals	18-22
Ysgol John Bright Llandudno and 5 feeder primaries:	23-25
- Year 6 Transition and MAT pupils Easter event	
Ysgol John Bright, Llandudno	26
- 6 th form conferences	
Ysgol Llanbedr	27
- Visiting local places of worship	
- Mock christening	
- Festival celebrations	
- Leavers services	
The work of Agathos Trust	28-31
- 6 th form conference	
- Explore Easter	
- Friday Forum at Mold Alun High school	
Places of Worship Contact details	32-33
Principles for organising and planning visits	34

Astudiaethau Achos Ymarfer Da:

Ysgol Uwchradd Gatholig y Bendigaïd Blessed Edward Jones, Y Rhyl. - Ymweliad â 2 synagog a 2 gadeirlan yn Lerpwl	4-6
Ysgol Bryn Collen, Llangollen. - Defnyddio Ymddiriedolaeth Elusenol yr Archesgob Rice Jones - Ymweliad â chadarnle Byddin yr Iachawdwriaeth - Ymweliad gan AJ Pingham (enillydd Medal Aur Paralympig) - Ymweliadau gan offeiriaid lleol - Cynnal gŵyl ddiolchgarwch yn yr eglwys leol - Ffug briodas mewn eglwys leol - Diwrnod Diwali	7-12
Ysgol Glan Clwyd, Llanelwy - Gwaith gydag Eglwys Gadeiriol Llanelwy	13-16
Ysgol Eglwys Cymorthedig Gwirfoddol yr Eglwys yng Nghymru Trelawnyd. - Pererindod at groes Maen Achwyfan, ger Trelogan	17
Digwyddiadau addysg grefyddol yng Nghadeirlannau Llanelwy a Bangor	18-22
Ysgol John Bright Llandudno a 5 ysgol gynradd porthi: - Trosglwyddo Blwyddyn 6 a digwyddiad Pasg disgyblion MAT	23-25
Ysgol John Bright, Llandudno - Cynhadledd 6ed dosbarth	26
Ysgol Llanbedr - Ymweld â mannau addoli lleol - Ffug fedydd - Dathliadau gwyliau - Gwasanaethau gadawyr	27
Gwaith Ymddiriedolaeth Agathos - Cynhadledd 6ed dosbarth - Ymchwilio'r Pasg - Fforwm dydd Gwener yn Ysgol Uwchradd Alun, Yr Wyddgrug	28-31
Manylion cysylltu mannau addoli	32-33
Egwyddorion trefnu a chynllunio ymweliadau	35

Pupils from Blessed Edward Jones, Rhyl, visited two different synagogues and two cathedrals in Liverpool. Pupils were able to compare their visits to all the places of worship visited.

Ymwelodd disgyblion y Bendigaidd Edward Jones, Y Rhyl, a dau wahanol synagog a dwy gadeirlan yn Lerpwl. Roedd disgyblion yn gallu cymharu eu hymweliadau â'r holl fannau addoli yr ymwelwyd â hwy.

Childwall Synagogue
Dunbabain Road
Liverpool
L15 6XL
0151 722 2079

Princes Road Synagogue
Princes Road
Liverpool
L8 1TG
0151 709 3431

Liverpool Anglican Cathedral

Jackie Dean,
Education Officer
Liverpool Anglican Cathedral,
St James' Mount
Liverpool L1 7AZ

email: education@liverpoolcathedral.org.uk
call: 0151 702 7210

Metropolitan Cathedral
Cathedral House
Mount Pleasant
Liverpool L3 5TQ
Tel: 0151 709 9222
enquiries@metcathedral.org.uk

Ysgol Bryn Collen have conducted various visits and received a number of visitors to enhance both their Religious Education and collective Worship.

Ysgol Bryn Collen wedi cynnal amrywiol ymweliadau a chael nifer o ymwelwyr i wella addysg grefyddol ac addoli ar y cyd.

SHARING GOOD PRACTICE BY YSGOL BRYN COLLEN

Archbishop Rice Jones Charitable Trust

- ❑ We began by asking for the grant from the Archbishop Rice Jones Trust to gain more resources for our RE curriculum.
- ❑ We were fortunate to receive the grant and therefore we purchased the following artefacts to enable us to fulfil children's engagement to explore RE effectively.

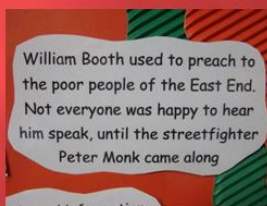
Resources we purchased

These are some of the resources we purchased with the grant money.

Autumn Term 2014

- In Year 6, they looked at the Holy Spirit. They began by looking at William Booth. They made a play about William Booth.

- This led to them discovering about the Salvation Army.

Salvation Army

The children found out about the Salvation Army, they made posters and made a peace poem.

Visit to Salvation Army

- Four of Year 6 children went to visit the Salvation Army in Wrexham.

They found out about the rations that people had to come to terms with.

Visit to Salvation Army

They found out about the emergency food for local people in crisis who live locally to the area.

Collective Worship

- Within our Collective Worship, we invite many people into our school so they can talk about what they have achieved, along with visits from the clergy.
- At the beginning of our Autumn Term 2014 we asked AJ Pingram to come to talk to us about winning a gold medal in the Paralympic Basketball team, for the British Armed Forces, when we were discussing law and rules in our collective worship theme of the week.

Reverend Una

- ▣ We followed Reverend Una and her dog Patrick walking along Hadrian's Wall for charity.
- ▣ We followed his progress on the website, tracked their paths along the way and posted messages for Patrick during the week.

Harvest

- ▣ Our Harvest Festival this year took place in St Collen's. The Reverend Sully took the service and all parents were invited to come to see our service. The infants took food gifts as a token which was given to the local retirement homes and the Food bank in Llangollen as well as a Homeless Shelter in Wrexham.

Other activities

- ▣ This term in Year 5, they are looking at rites of passage by making a pretend wedding. This will take place in St Collen's Church after half term.
- ▣ Last term we had the Reverend Sully come to talk to Year 1 /2 about being Christened. He performed a pretend Christening for the children in the class.

Diwali

- ▣ Within the Foundation Phase in Ysgol Bryn Collen we focus on Hinduism and Christianity. On the 23rd October 2014 we had a Diwali day where children were taught about the festival of light. We included many aspects of the LNF in our Diwali day.

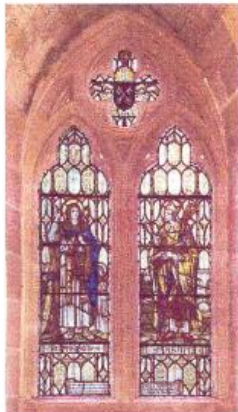
Ysgol Glan Clwyd, St Asaph

Rydym fel ysgol yn gwneud defnydd helaeth o'r Eglwys Gadeiriol fel man addysgol ac hefyd yn fel man cymunedol. Mae yna uned o waith yn y cwrs Addysg Grefyddol ym mlwyddyn 7, ble mae'r disgyblion yn gwnud helpa drysor o amgylch yr eglwys (gweler y daflen waith yn yr atodiad). Os ar gael byddaf yn gofyn i aelodau sy'n arweinwyr ymwelwyr i siarad efo'r plant am yr eglwys a'i defnydd gan y gymuned.

Pob Diolchgarwch rydym yn cynnal gwasanaeth yn ystod y dydd yn yr Eglwys Gadeiriol. Bydd cyfle i'r ysgol gyfan (mewn dwy sesiwn!) i fynychu'r gwasanaeth hyfryd hwn. Ar gyfer ein gwasanaeth Nadolig, rydym yn defnyddio'r gadeirlan gyda'r nos er mwyn i rieni ddod i wyllo a chefnogi. Mae'r gwasanaethau yma yn hynod safonol, ac yn boblogaidd dros ben gyda llawer o ganmoliaeth. Mae awyrgylch addolgar yr eglwys yn rhoi naws arbennig, ac yn sicr yn brofiad bythgofiadwy i'n disgyblion.

Ers rhai blynnyddoedd bellach rydym wedi cynnal ein seremoni wobrwyo cofnod cyrhaeddiad yn y gadeirlan. Eto, mae'n rhoi urddas i'r seremoni a chyfle gwych i ddisgyblion a rhieni gael y profiad o fod mewn

addoldy.

Mae'r ffenestr hon yn dangos St Asaff a St Cyndeyrn.

Dechreuodd y ddau adeiladu'r eglwys gadeiriol gyntaf yma, 1400 mlynedd yn ôl!

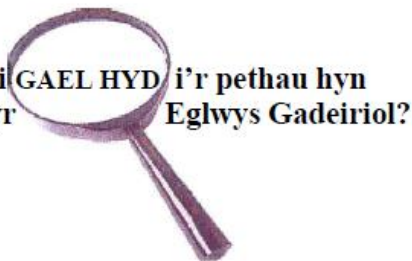
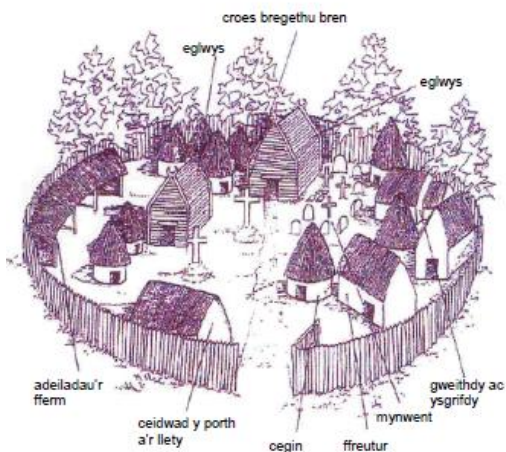
Edrychwch ar eu dillad. Mae St Cyndeyrn yn gwisgo dillad mynach a St Asaff yn gwisgo dillad esgob.

Roedd mynachod yn hoffi byw bywydau syml fel eu bod yn gallu gweddio a meddwl am Dduw.

Roedd y mynachod yn byw gyda'i gilydd mewn cymuned. 'Llan' oedd yr enw ar y gymuned hon.

Efallai i fod yn edrych fel hyn:

Gelwir hwn yn ddarllenfa.

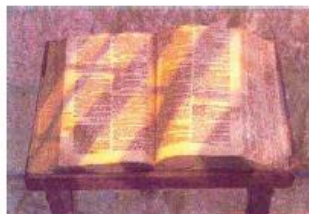
Rydym yn darllen y Beibl yma.

Pa fath o amfai ydyw?

Allwch chi gael hyd i'r pulpud hefyd?

Mae'r ficer yn sefyll yn y pulpud i bregethu. Dyma pryd mae'r ficer yn esbomio straeon y Beibl i'r bobl.

Mae 5 wyneb ar y pulpud. Iesu yw'r un yn y canol, Mathew, Marc, Luc ac Ioan yw enwau'r 4 arall. Maen nhw wedi ysgrifennu llyfrau o straeon am Iesu. Rydym yn galw'r llyfrau hyn yn Efengylau.

Mae'r Beibl hwn yn un arbennig iawn oherwydd dyma'r Beibl Cymraeg cyntaf. Y cyfieithydd oedd William Morgan a oedd yn Esgob yma 400 mlynedd yn ôl.

Mae cerflun y tu allan o William Morgan a'r dynion eraill a gyfieithodd y Beibl.

Dyma fedd Esgob o'r enw Anian.

Yr Esgob Anian a adeiladodd yr eglwys gadeiriol fel y mae heddiw, 700 mlynedd yn ôl.

Cafodd yr hen eglwys gadeiriol ei llosgi gan filwyr.

Mae gan yr Esgob Anian gi wrth ei draed. Mae pen y ci'n sgleinio oherwydd mae cymaint o bobl wedi rhoi mwythau iddo!

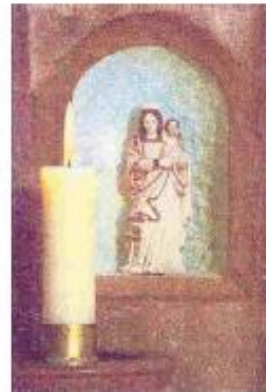
Cristnogion yn Haiti a wnaeth y lliam lliwgar hwn. Mae'n dangos straeon o'r Beibl a phethau a oedd yn digwydd yn y wlad honno. Mae gwneud darlun fel hwn yn ffordd arall o ddweud gweddi - does dim rhaid i chi ddefnyddio geiriau!

Bedyddfaen yw hwn. Rydym yn ei ddefnyddio i fedyddio pobl. Pan mae rhywun yn cael ei fedyddio, mae'n cael dŵr wedi'i dywallt ar ei ben ac mae o neu hi'n dod yn aelod o'r Eglwys, sy'n deulu Duw.

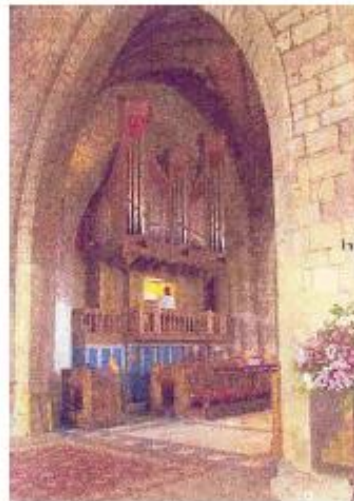
Yn aml rydym yn bedyddio babanod, ond gallwn fedyddio oedolion hefyd.

Cafodd Iesu ei fedyddio mewn afon. Byddwch yn gweld llun o hyn yn nes ymlaen.

Mae'r cerflun bach hwn o Iesu gyda'i fam, Mair, wedi'i wneud o ifori (ysgithrau [tusks] eliffant).

Efallai'i fod wedi dod oddi ar long o Sbaen, rhan o'r Armada, a longddrylliwyd gerllaw yn 1588 wrth geisio goresgyn Lloegr.

Dyma'r Organ.

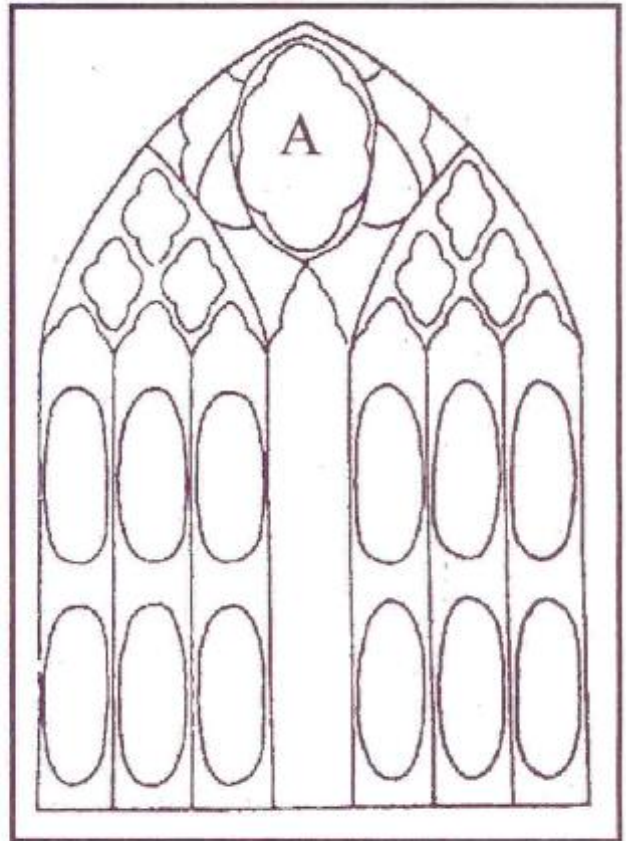
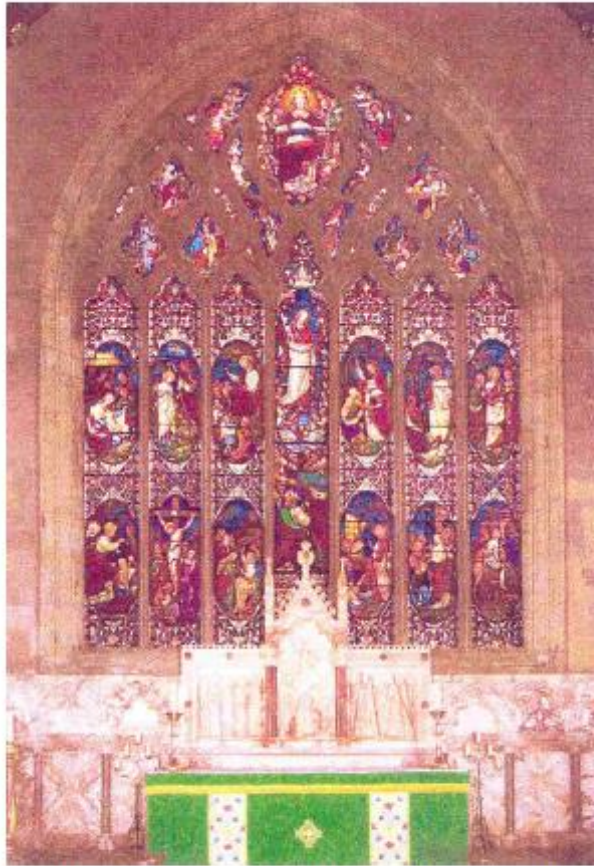
Mae ganddo lawer o bibau (tua 3000 i gyd), ac mae pob un yn gwneud sŵn gwahanol.

Mae'r rhan fwyaf o gerddoriaeth yr ydym yn ei defnyddio yn yr Eglwys Gadeiriol yn cael ei chwarae ar yr organ.

Adeiladwyd yr organ yn 1997. Os edrychwch chi'n ofalus, fe welwch lun o gath yr organydd.

Mae'r ffenestr liw hyfryd hon yn dweud nifer o straeon gwahanol am Iesu.

Dyma restr o'r straeon. A allwch chi roi'r llythyren iawn yn y llun o'r ffenest ar y dde, i ddangos ble mae pob stori? Rydym wedi gwneud y cyntaf i chi.

A - Iesu fel Brenin yn y Nefoedd

Ff - Deg merch â'u lampau

B - Iesu ar y groes

G - Bedyddio Iesu

C - Y Samariad Da yn mynd â'r dyn a gafodd ei glwyfo i'r llety (cliw: defnyddiodd asyn)

Ng - Iesu a Pedr (cliw: dywedodd Iesu y dylai Pedr ofalu am bobl fel mae bugail yn gofalu am ei ddefaid)

Ch - Iesu yn cario'i groes

H - Iesu yn gofyn i'w ddilynwyr ddod gydag o (cliw: pysgotwyr oedden nhw)

D - Geni Iesu

I - Mair Magdalen ac Iesu

Dd - Iesu yn cyfarfod â dau ddyn ar y ffordd i Emaus

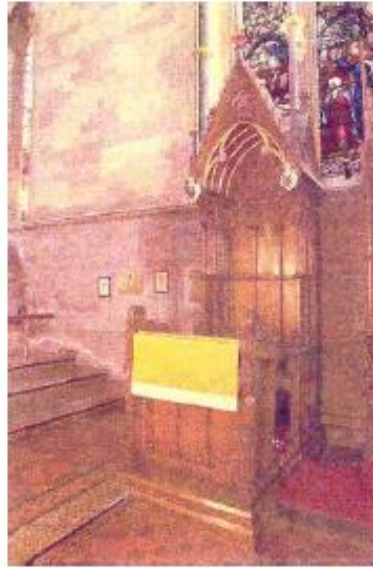
J - y merched wrth fedd Iesu

E - Iesu yn mynd i fyny i'r Nefoedd

F - Iesu yn dysgu pobl

Dyma pam rydym yn Eglwys Gadeiriol ac nid yn Eglwys gyffiedin. Hon yw gorsedd yr Esgob. *Cathedra* yw'r enw Lladin arni.

Mae'r Esgob yn gofalu am bob eglwys yn yr ardal hon (esgobaeth yw'r enw ar hon). Esgobaeth Llanelwy yw'r enw ar ein hesgobaeth ni, ac o ran maint, mae tua chwarter rhan o Gymru.

Dyma lun o'n Heskob ni heddiw. Ei enw yw'r Esgob John Davies ac mae'n byw gerllaw'r Eglwys Gadeiriol.

Os edrychwch chi ar y ffenest fawr ar ben arall yr Eglwys Gadeiriol, fe welwch Esgob pwysig arall. Ei enw oedd Archesgob Edwards ac ef oedd Archesgob cyntaf Cymru.

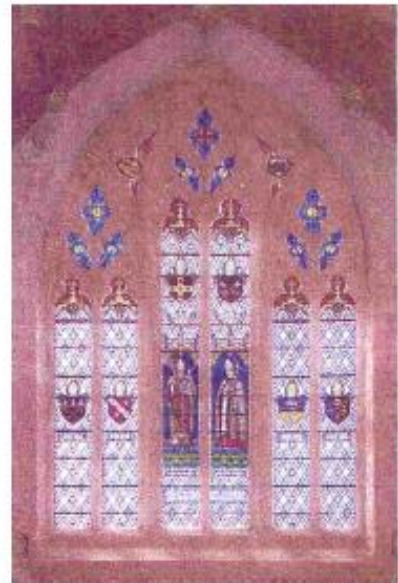

A allwch chi gael hyd i'r llun hwn ar yr Orsedd?

Dyma symbol ein Heskobaeth.

Cyn hyn, Archesgob Caergaint yn Lloegr a oedd yn gofalu am yr holl eglwysi yng Nghymru.

Hefyd, fe welwch arwyddion ac enwau'r esgobaethau eraill yng Nghymru.

Mae'r Esgob yn gwisgo dillad arbennig. Ydych chi'n cofio'r llun o St Asaif a cherflun Anian?

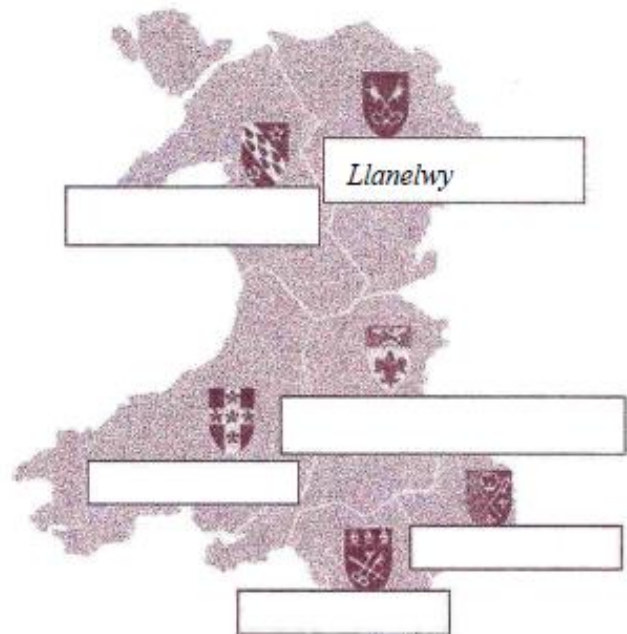
Mae'r Esgob yn cario ffon fel ffon fugail i'w atgoffa ei fod i ofalu am bobl fel mae bugail yn gofalu am ddefaid. Gelwir y ffon hon yn fagl esgob.

Mae ganddo het arbennig, sef meitr, sy'n edrych fel fflam ac mae'n symbol o Ysbryd Duw.

Dyma feitr a bagl esgob.

Chwiliwch yn y ffenest am y symbolau sydd ar y map isod ac ysgrifennwch yr enwau iawn yn y bocsys.

Pupils from Ysgol Trelawnyd conducted a pilgrimage to Maen Achwyfan Cross nr Trelogan.

Cynhaliodd disgyblion Ysgol Trelawnyd bererindod at Groes Maen Achwyfan Cross ger Trelogan.

Have you got a story?

Call our news team on 01352 7

Canon Robert Rowland gave his Easter service in the open air.

By Romilly Scragg
romilly.scragg@nmw.co.uk

PUPILS and staff walked for five-and-a-half hours to complete a pilgrimage.

Children from Trelawnyd Voluntary Aided Church in Wales Primary School walked to the Maen Achwyfan Cross near Trelogan as part of the St Asaph Diocese's Year of Pilgrimage.

The students from years one to six were joined by staff and governors when they set off on foot from school at 9.30am.

On their journey to the

Northumbrian-style cross, set in an enclosure in the middle of a field near Whitford, the pilgrims made two short stops – to a farm and also to the home of pupil Grace Urquhart who was off school as she was poorly.

Headteacher Jane Borthwick said it was wonderful to include Grace in the event.

Children had also been refreshed with drinks and fruit and had a chance to say a quick hello to the farm's pig, two lambs, chickens, dog and kitten.

Two-and-a-half hours of walking later, the school arrived at the early Christian monolith and were met by Canon Robert Rowland from St Michael's and All Angels Church in Trelawnyd.

The school's annual Easter service was then conducted in the open air for the very first time.

The sun came out in time for the service and, after a chance to play on the field and catch their breath, the pilgrims made the long walk back to Trelawnyd in time for home.

"The children loved it," said Miss Borthwick. "There were some tired legs but they all did very well and they want to do it again. We'll definitely do it again next year."

Pilgrims on the march

Above and left: Pupils from Trelawnyd Primary School walked to the Maen Achwyfan Cross.

Canon Robert Rowland.

Mia Blanchard, aged 8, and Maddison Lamb, 10, with a scallop shell, a symbol of pilgrimage, and the school cross.

A celebration of Religious Education was held at St Asaph Cathedral consisting of a series of workshops and an evening presentation.

Cynhaliwyd dathliad o addysg grefyddol yng Nghadeirlan Llanelwy yn cynnwys cyfres o weithdai a chyflwyniad gyda'r nos.

DATHLU AG YN YR EGLWYS GADEIRIOL, LLANELWY

Philip Lord

Ddydd Iau, 24 Mawrth, cafwyd diwrnod o Ddathlu AG yn Eglwys Gadeiriol Llanelwy. Canhaliwyd gweithdai yn y prynhawn ac yn dilyn gyda noswaith o ddathlu ar gân, dawns a drama. Agorwyd y dathlu yn swyddogol gan Y Gwir Barchedig Ddr Gregory Cameron.

Roedd y gweithdai (3 ohonynt) yn amlwg wedi ennyn diddordeb yn AG, wedi creu brwdfrydedd ac ysgogi dychymyg disgyblion ar draws ysgolion cynradd Dinbych, Fflint a Chonwy. Y cyntaf oedd gweithdy pypedau yn canolbwyntio ar y straeon am yr Iesu, ond y plant gan amlaf oedd yn arwain y trafodaethau a'r perfformiadau. Andy Hughes o Urban Saints oedd wedi hyfforddi y plant i drin y pypedau. Bu'n rhaid iddynt greu eu perfformiadau eu hunain, gan actio golygfa i ddehongli ystyr un o straeon yr Iesu.

Yn yr ail weithdy, straeon o'r Eglwys Gadeiriol oedd y canolbwynt. Gwelwyd y plant wedi gwisgo mewn dillad mynachod, yn cydio'n dynn mewn bowleni mawr ac yn gwau llinyn tra roedd Anne Suter, Swyddog Addysg y plwyf a Val Rowlands, Caplan yr Eglwys Gadeiriol yn adrodd peth o hanes yr Eglwys Gadeiriol. Yn y sesiwn adrodd straeon gyda Vittoria Hancock, Caplan yr Eglwys Gadeiriol, Cathedral Chaplin, cafodd y plant y cyfle i glywed rhal o straeon byth gofiadwy yr Hen Destament.

Sesiwn o greu golygfydd o ddamhegion yr Iesu, gan ddefnyddio lego oedd y trydydd gweithdy – cyfle i'r plant i fynegi eu brwdfrydedd a'u sgiliau creadigol.

CELEBRATION OF RE AT ST ASAPH CATHEDRAL

Philip Lord

Thursday 24th March saw the St Asaph Cathedral host a day to celebrate all things RE. The day was split into two with workshops during the day and an evening celebration of song, dance and drama. The day was officially opened by The Rt Revd Dr Gregory Cameron.

Three workshops designed to engage and enthuse interest in Religious Education captured the imaginations of the pupils, all from Denbighshire, Flintshire and Conwy junior schools. The first was a puppet workshop focusing on the stories of Jesus, although the children often led the discussions and performances. The pupils were trained in the art of puppetry by Andy Hughes from Urban Saints. They then had to create their own puppet performance acting out a scene to apply the meaning from a story Jesus told.

The second workshop involved stories from the Cathedral. Children dressed as monks, hugging large bowls and knotting string as Anne Suter, diocesan education officer and Val Rowlands, Cathedral Chaplin, retold some of the history of the Cathedral. Story telling with Vittoria Hancock, Cathedral Chaplin, enabled the pupils to hear epics from the old testament.

A third workshop making lego scenes relating to the parables of Jesus captured the children's creative skills. The classes were split into groups of 3 or 4 and given one of four parables and a lego set with specific pieces relating to their parable. Pupils had to split the story

Rhannwyd y dosbarthiadau i grwpiau o 3 neu 4 – pob **grŵp yn cael un ddameg a set o lego gyda darnau** yn gweddu'n arbennig i'w dameg hwy. Roedd yn rhaid i'r disgyblion rannu y stori i nifer o olygfeydd, eu creu gyda'r lego yna gymryd darlun digidol o bob un. **Eu stiwdio ffotograffig oedd bocs cardboard wedi ei leinio** gyda phapur glas a gwyrdd – yma roedd y disgyblion yn trefnu'r golygfeydd a chymryd lluniau. Wedi hyn, **trosglwyddwyd y darluniau i glieniadur a thafunydd er mwyn i'r dosbarth cyfan gael gweld eu gwaith,**

Tra roedd hyn yn mynd ymlaen, roedd disgyblion Ysgol Gatholig St Brigid, Dinbych yn **dawnsio yr offeren**. Dysgwyd sawl dawns i'r disgyblion i gynrychioli yr **offeren gan Cate Harmsworth, athrawes (ac athrawes ddawns)** yn yr ysgol. Recordiwyd y ddawns gan ddisgyblion. Cyfryngau yr ysgol - gellir defnyddio yr adnodd yma eto gan ysgolion eraill yn yr awdurdod.

Daeth ysgolion o bob rhan o'r awdurdod at eu gilydd gyda'r nos i ddatlu AG mewn cân, dawns a drama. Arweinwyd y noson oedd Philip Lord, prif ymgynghorydd a Maxine Bradshaw, Cydlynnydd AG Ysgol Llywelyn. I agor y noson, cafwyd anerchiad gan yr Esgob y Gwir Barchedig Ddr Gregory Cameron. Gan fod **pob ynsol wedi perfformio mor dda, rhaid enwi pob un. Yn cyflwyno eitemau ar gân roedd Ysgol Mair, Ysgol Bro Cinmeirch, Ysgol Glan Clwyd (uwchradd) ac Ysgol Llywelyn; yn perfformio eitem cerdd a drama am fywyd William Morgan -Ysgol y Llys. Cafwyd perfformiad o stori Ramayana gan ddisgyblion ysgol uwchradd Prestatyn.** I gloi y noson, cafwyd darlleniad o ddatganiad yn egluro pwrpas AG gan ddisgyblion y ddwy ysgol uwchradd. Dyma ddiwedd ddo addas i noson arbennig iawn.

Bu'n ddiwrnod hyfryd iawn – yn hybu AG, gyda disgyblion o bob oed yn cymryd rhan yn y gweithgareddau a'u hathrawon yn eu hannog i fynd a rhai o'r syniadau yma yn ôl i'w dosbarthiadau. Drwyddi draw, dyma ddatliad teilwng iawn o neges ac ethos 'Datlu AG', Mawrth 2011!

into a number of scenes, create them in lego, they then had to take a digital photo of each.

A cardboard box, lined with green and blue paper became the photographic studio as pupils arranged their scenes and took pictures. These photos were then transferred to a laptop and projector for the class to view their work.

Whilst all this was going on, St Brigid's Catholic school, Denbigh, danced the mass. Cate Harmsworth, a teacher from the school and dance teacher, taught pupils various dances to act out the mass. Media pupils from the school recorded the dances to create a resource that can be used by other schools in the authority.

The evening event saw schools from across the authorities come together to celebrate RE with song, dance and drama. Philip Lord senior learning advisor and Maxine Bradshaw RE coordinator for Ysgol Llywelyn directed the proceedings. The Bishop, Rt Revd Dr Gregory Cameron gave a talk to open the evening. All the pupils performed well and therefore all schools need to be mentioned. Ysgol Mair, Ysgol Bro Cinmeirch, Ysgol Glan Clwyd (secondary) and Ysgol Llywelyn all presented singing items, Ysgol y Llys performed a music and drama item on the life of William Morgan. Prestatyn high school performed a dramatisation of the Ramayana story. Pupils from both secondary schools read out a statement about the purpose of RE. **Which was a fitting end to a superb evening.**

The day was a great promotion of all things RE, pupils experienced engaging activities and teachers were inspired to take some of these ideas back to the classroom. **All in all it was a fitting event for the message and ethos of Celebrating RE March 2011.**

Bangor Cathedral held an event to highlight the real meaning of Christmas:

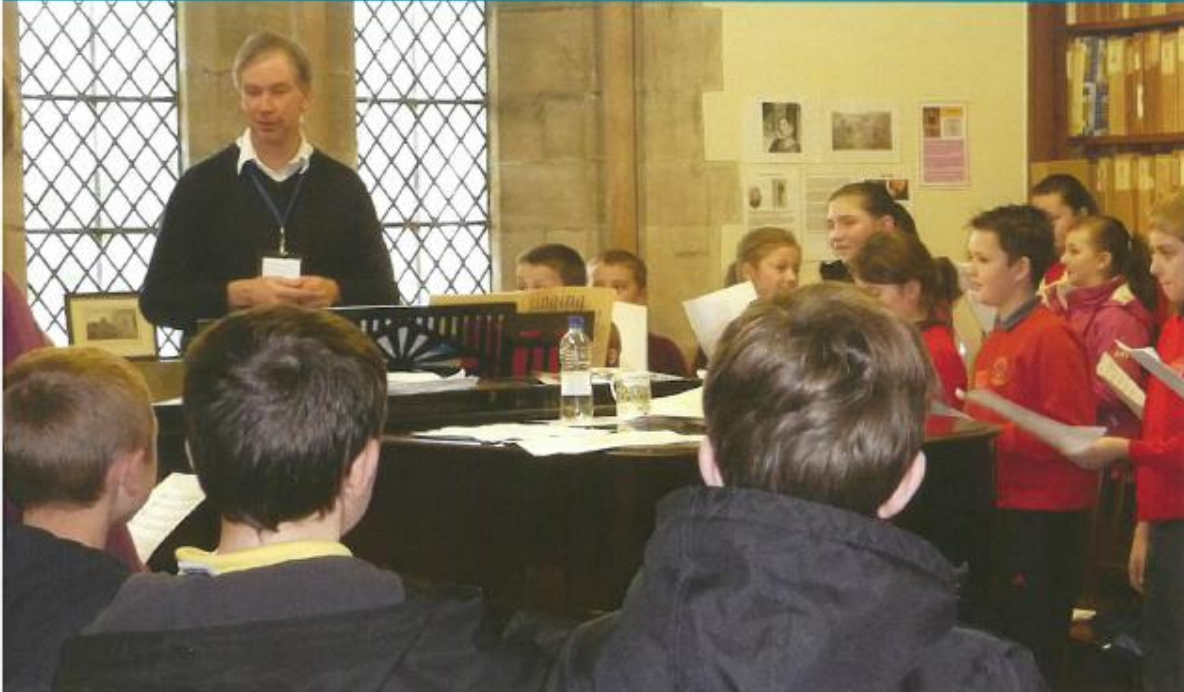
Cynhaliodd Cadeirlan Bangor ddigwyddiad i ddwyn sylw at wir ystyr y Nadolig:

YMDRIN AG AG: CADEIRLAN BANGOR, 21 TACHWEDD 2011

Nia Wyn Jones

DEALING WITH RE: BANGOR CATHEDRAL, 21 NOVEMBER 2011

Nia Wyn Jones

'Mi wnes i adeiladu doethion oedd yn mynd at y preseb efo Lego.'

'Ddaru'n grŵp ni wneud sioe bypedau.'

'Wel, mi ges i wisgo mewn dillad Archesgob!'

'I created the wise men approaching the manger from Lego.'

'Our group made a puppet show.'

'Well, I dressed up in an Archbishop's clothes!'

Dyna geiriau balch rhai o'r plant oedd yn cymryd rhan yn y digwyddiad yng Nghadeirlan Bangor ddydd Llun, 21 Tachwedd, pan ddaeth dros 450 o ddisgyblion i ystyried a deall pwysigrwydd y Nadolig. Diolch i gydweithio arbennig rhwng yr Eglwys Gadeiriol a Gwasanaethau Cefnogi'r Cwricwlwm Addysg Grefyddol Ynys Môn, Conwy, a Gwynedd, cafwyd diwrnod o weithgareddau cyffrous i ddisgyblion CA2.

Nod y diwrnod oedd annog disgyblion i feddwl am y cwestiwn 'Beth yw ystyr y Nadolig?' Roedd y diwrnod wedi ei gynllunio yn ofalus a threfnus, a phob ysgol wedi ei rhannu yn ddau grŵp. Sicrhawyd wedyn fod y grwpiau yn cymryd rhan mewn tri gweithgaredd gwahanol a phob ysgol o ganlyniad yn cael profiad o'r holl weithgareddau. Felly roedd digon o bethau i'w trafod wedi i'r disgyblion ddychwelyd i'w hysgollion.

'Mae dwad yma i Eglwys Gadeiriol yn arbennig. Dwi 'rloed'di bod o'r blaen, heb sôn am gael gwneud pethau yma!' oedd ymateb un disgybl Blwyddyn 6.

Those were the proud comments of some of the children who participated in the event at Bangor Cathedral on Monday, 21 November, when more than 450 pupils came to consider and understand the importance of Christmas. Thanks to special collaboration between the Cathedral and Ynys Môn, Conwy, and Gwynedd's Religious Education Curriculum Support Services, KS2 pupils experienced a day of exciting activities.

The aim of the day was to encourage pupils to think about the question 'What is the meaning of Christmas?' The day was carefully planned and organized, with each school divided into two groups. Then it was ensured that each group took part in three different activities so that each school had the opportunity to experience all of the activities. So there was plenty to discuss when the pupils returned to their schools.

'Coming to this Cathedral is special. I've never been here before, let alone getting to do things here!' was the response of one pupil in Year 6.

Paratowyd chwech gweithgaredd amrywiol a diddorol:

1. Beth all carolau ddweud wrthym am ystyr y Nadolig?

Dadansoddiwyd a thrafodwyd ystyr geiriau dwy garol, 'I Orwedd mewn Preseb' ac 'O Dawel Ddinas Bethlehem'. Ac yna roedd y plant yn eu canu. Hyfryd oedd gwrandio ar y seiniau swynol yn atseinio drwy'r Gaddeirlan.

2. Pam mae'r ficer yn gwisgo dillad arbennig adeg y Nadolig?

Dyma ichi beth oedd sioe ddillad! Eglurwyd mewn modd difyr beth yw symboliaeth lliwiau'r gwisgoedd yn yr Eglwys gydol y flwyddyn. Ffordd dda a phleserus o gael y disgyblion i sylweddoli arwyddocad y lliwiau piws, gwyn, gwyrdd, a choch oedd iddyn nhw eu hunain wisgo rhai o'r dillad.

3. Pam mae'r preseb i'w weld mewn cartrefi ac eglwysi ar adeg y Nadolig?

Yr un hen stori ydy stori'r geni ond mae yna rywbeth newydd ynddi bob tro, yn arbennig felly wrth wrando ar storiwr medrus yn ei hadrodd. Ac roedd cyfle ar y diwedd i adeiladu preseb.

4. Sut mae pobl yn cofio stori'r geni?

Defnyddiwyd dull 'chwarae duwiol' er mwyn cyflwyno stori'r geni ac annog datblygiad ysbrydol y dysgwyr. Llwyddwyd i greu awyrgylch tawel wrth i bawb feddwl am brif gymeriadau'r stori ac am arwyddocad rhai o symbolau'r Wyl. 'Sbiwch amynt yn gwrandio mor astud!' meddai un athrawes am ei disgyblion.

5. Pwy oedd yno pan anwyd Iesu?

Tybed beth oedd yr asyn yn feddwl? Beth am y llygoden oedd wedi byw heb neb i aflonyddu arni tan noson y geni? Sut ddaru gŵr y llety a'r bugeiliaid groesawu'r baban Iesu? Cynhaliwyd gweithdy pypedau gyda'r disgyblion yn trafod yn eu grwpiau cyn greu gwaith byrfyfyr. Roedd y sioeau a ddilynodd yn dangos dychymyg byw y plant.

Six varied and interesting activities were provided:

1. What can carols tell us about the meaning of Christmas?

The meanings of two carols, 'Away in a Manger' and 'Oh Little Town of Bethlehem', were analysed and discussed. Then the children sang them. It was lovely listening to the charming sounds echoing through the Cathedral.

2. Why does the vicar wear special clothes at Christmas?

What a clothes show! The symbolism of the colours of the garments in the Church throughout the year was explained in a compelling way. An effective and enjoyable way of getting pupils to realize the significance of the purple, white, green, and red colours was for them to wear some of the clothes themselves.

3. Why is the crib found in homes and churches at Christmas?

The Nativity is the same old stor' but there is something new in it every time, especially when listening to it being told by a skilled storyteller. And there was an opportunity to build a manger at the end.

4. How do people remember the Nativity?

We presented the Nativity by means of godly play to encourage pupils' spiritual development. We succeeded in creating a calm atmosphere as they reflected on the main characters of the story and the significance of some of the symbols of the festival. 'Look at them listening so attentively!' said one teacher of her pupils.

5. Who was there when Jesus was born?

I wonder what the donkey thought? What about the mouse who had lived in peace and quiet until the night of the birth? How did the innkeeper and the shepherds welcome baby Jesus? We held a puppet workshop with the pupils discussing in a group before improvising. The resulting shows demonstrated the children's vivid imagination.

6. Pe byddech yn adeiladu ystyr Nadolig, beth fyddech yn adeiladu?

Rhoddwyd tasg wahanol i bob grŵp. Drwy ddefnyddio Lego, roedd y plant i greu golygfeydd o stori'r geni. Ymaflodd y disgyblion yn frwdfrydig i arddangos un ai'r bugeiliaid gyda'u praidd yn gweld yr angel, y doethion yn mynd ar eu taith at y preseb, neu gŵr y llety yn arwain Mair a Joseff i'r stabl.

I wneud yn siwr fod popeth yn rhedeg yn esmwyth drwy'r dydd cafwyd cymorth gan griw chesched dosbarth Ysgol Tryfan. Gwerthfawrogwyd eu cyfraniad aeddfed yn croesawu a thywys yr holl ysgolion.

Bu'r adborth gan staff a disgyblion yn gadarnhaol iawn, ac roedd hyn yn gwneud y cyfan yn werth chweil!

'Plis wnewch chi gynnal rhywbeth tebyg eto? Mae'r plant a'r staff wedi ei fwynhau yn fawr. Er bod ein disgyblion yn cael profiadau o wneud hyn yn ein hysgolion, nid ydynt yn cael eu trwytho yn yr agweddau gwahanol o wir ystyr y Nadolig. Llwyddiant enfawr!'

'Llwyddiant mawr! Gweithgareddau difyr ac ysbrydoledig y gellir eu defnyddio eto yn yr ysgol. Mwy o brofiadau fel hyn sydd eu hangen ar ein disgyblion.'

'Diwrnod llwyddiannus yn dysgu mwy am agwedd yr Eglwys at y Nadolig. Diwrnod mae pawb yn siwr o'i gofio. A diwrnod oedd yn ennyn digon o waith trafod a myfyrio wedi dychwelyd i'r ysgol. Melys moes mwy.'

6. If you were to build the meaning of Christmas, what would you build?

Each group was given a different task. The children were asked to create scenes from the Nativity story, using Lego. The pupils set about the tasks enthusiastically to display either the shepherds with their flock seeing the angel, the wise men on their journey to the manger, or the innkeeper leading Mary and Joseph to the stable.

To ensure that everything went smoothly throughout the day we had support from a group of sixth-formers from Ysgol Tryfan. Their mature contribution in welcoming and guiding all the schools was appreciated.

The feedback from staff and pupils was very positive, which made it all worthwhile:

'Please will you organize something similar again? The pupils and staff enjoyed it very much. Although our pupils have experience of doing this in our schools, they are not immersed in the different aspects of the true meaning of Christmas there. A huge success!'

'A great success! Entertaining and inspiring activities that can be used again in school. Our pupils need more experiences like this.'

'A successful day learning more about the Church aspect of Christmas. A day everyone is sure to remember. A day that inspired plenty of discussion and reflection after returning to school. More, please!'

Easter Transition Project/Prosiect Pontio'r Pasg

Article printed in the RE news 21/5/13

Easter is one of those stories taught so regularly in RE that the impact can wear over time. In considering the impact it has had on Christianity and Christians today you can't overlook the resurrection event. The question is how do you teach a story to year 6 or KS 3 learners, one that they may have heard on a yearly basis, with a fresh perspective? I'll give you my thoughts as to the answer to this question. When I was teaching at John Bright in Llandudno I asked year 9 learners to really think about the characters in the biblical account. By briefly going over the main events of Holy week and Easter Sunday I asked the journalists (year 9 learners) to interview the main characters to try and tease out their thoughts and opinions. These questions were then posed to the characters (also year 9 learners) who in turn had to consider the answers. By digging down to the thoughts and opinions of these characters the students then created a newspaper article. I've regularly set learners the task of completing a newspaper article when doing this topic but this final piece of work was the best I'd ever received, learners really started to engage with the variety of opinions the characters would have had on the day, they understood Peter's guilt and Mary's Joy. Joseph's relief of gaining back his tomb for his family was also mentioned.

An opportunity arose this March to target this approach to the Easter story within a transition project between Ysgol John Bright and 5 of its feeder primaries. The day combined more able and talented year 6 and 9 learners, iPad's, community links and of course transition between primary and secondary school.

For 3 weeks, Tim Gough Llandudno's YFC youth worker had been working with year 9 MAT learners as they researched and practiced small dramas to present these characters to the year 6 pupils. St John's in Llandudno was the location of the Transition day. Each year 6 learner had an iPad uploaded with evidence made to look like the facebook pages of each character with status updates and photographs of the year 9's in full costume. Tim Gough, the schools worker, became a news director for the day and interviewed key witnesses with short drama's explaining what happened.

The bloggers (year 6) had to record their questions for each character on the iPad. An evidence box was also presented to them including a fake ear. Once they had researched and created their questions the director then informed them that the characters had been spotted in three locations in Llandudno and they could go and interview them. The interviews were

recorded on the iPads. The pupils worked hard all morning and came back to St John's for a well earned lunch.

The afternoon started with Mary Magdalene running through the lunch hall shouting 'Jesus is alive'. The bloggers then attended a press conference with the characters and 3 Christians living in 2013. Again, they had to record questions on their iPads, having an opportunity to ask them and video the responses. The 3 Christians on the press panel aimed to help learners that this story was important to some people today. The day finished with year 6 pupils tweeting as to whether they thought Jesus was innocent or not, and the creation of video blog to comment on the day. This approach was designed to utilise modern technologies available but also focus on a key part of any religious story, the characters. By asking questions of the characters and blogging the opinions and feelings of the learners it is hoped that this story and the impact it has had on Christians today was understood by all involved.

Mae stori'r Pasg yn stori sy'n cael ei chyflwyno mor rheolaidd mewn gwersi AG fel y gall ei heffaith bylu dros amser. Ond wrth ystyried yr effaith mae'r atgyfodiad wedi ei gael ar Gristnogaeth a Christnogion heddiw ni allwch ei hanwybyddu. Y cwestiwn yw sut i gyflwyno'r stori i ddisgyblion blwyddyn 6 neu CA 3, stori y byddant wedi ei chlywed bob blwyddyn efallai, gyda safbwynt newydd? Rwy'n cynnig fy atebion i'r cwestiwn hwn i chi. Pan oeddwn yn dysgu yn Ysgol John Bright yn Llandudno, gofynnais i ddisgyblion blwyddyn 9 feddwl o ddifrif am y cymeriadau yn y stori Feiblaidd. Wrth grybwyll prif ddiwyddiadau'r wythnos Sanctaidd a Sul y Pasg, gofynnais i'r newyddiadurwyr (disgyblion blwyddyn 9) gyfnewid y prif gymeriadau i geisio darganfod eu safbwyntiau a'u barn. Yna gofynnwyd y cwestiynau hyn i'r cymeriadau (oedd hefyd yn ddisgyblion blwyddyn 9) oedd yn gorfod ystyried yr atebion yn eu tro. Trwy feddwl am safbwyntiau'r cymeriadau hyn, lluniodd y disgyblion erthygl papur newydd. Rwyf wedi gosod y dasg o lunio erthygl papur newydd i ddisgyblion yn rheolaidd wrth gyflwyno'r pwnc hwn, ond y darn olaf yma o waith oedd y gorau i mi ei dderbyn erioed. Roedd y disgyblion wedi dechrau cymryd diddordeb go iawn yn safbwyntiau amrywiol y cymeriadau, roeddent yn deall euogrydd Pedr a llawenydd Mair. Cafodd balchder Joseff o gael ei fedd yn ôl i'w deulu hefyd ei grybwyll.

Daeth cyfle ym mis Mawrth eleni i ddefnyddio'r dull hwn o ymdrin â stori'r Pasg fel rhan o broiect pontio rhwng Ysgol John Bright a 5 o ysgolion cynradd y dalgylch. Disgyblion mwy abl a thalentog blwyddyn 6 a 9 oedd yn cymryd rhan yn y diwrnod, ac roedd y diwrnod yn cynnwys defnyddio iPads, cysylltiadau cymunedol â phontio rhwng yr ysgol gynradd a'r ysgol uwchradd.

Bu gweithiwr ysgol yn gweithio gyda disgyblion mwy abl a thalentog blwyddyn 9 am dair wythnos wrth iddynt ymchwilio i'r pwnc ac ymarfer dramâu bach i gyflwyno'r cymeriadau hyn i ddisgyblion blwyddyn 6. Yn eglwys Sant Ioan yn Llandudno y cynhaliwyd y diwrnod pontio. Roedd gan bob un o ddisgyblion blwyddyn 6 *iPad* gyda thystiolaeth oedd yn edrych fel tudalennau *facebook* pob cymeriad, yn cynnwys diweddariadau statws a ffotograffau o ddisgyblion blwyddyn 9 mewn gwisgoedd llawn, wedi'i lwytho arno. Tim Gough, y gweithiwr ysgol, oedd y cyfarwyddwr newyddion am y diwrnod, yn cyfweled tystion allweddol gyda dramâu byr yn esbonio beth ddigwyddodd.

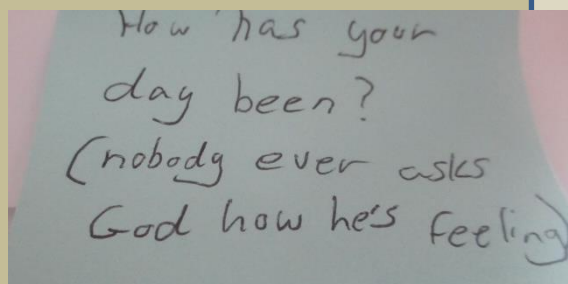
Roedd rhaid i'r blogwyr (disgyblion blwyddyn 6) gofnodi eu cwestiynau i bob cymeriad ar yr *iPads*. Rhoddwyd blwch tystiolaeth iddynt hefyd, yn cynnwys clust ffug. Ar ôl iddynt ymchwilio a llunio'u cwestiynau, rhoddodd y cyfarwyddwr wybod iddynt fod y cymeriadau wedi cael eu gweld mewn tri lleoliad yn Llandudno ac y gallent fynd i'w cyfweled. Recordiwyd y cyfweiliadau ar yr *iPads*. Bu'r disgyblion yn gweithio'n galed drwy'r bore a daethant yn ôl i eglwys Sant Ioan i gael cinio haeddiannol.

Dechreuodd y prynhawn gyda Mair Magdalen yn rhedeg drwy'r neuadd ginio yn gweiddi 'Mae'r Iesu yn fyw'. Yna aeth y blogwyr i gynhadledd i'r wasg gyda'r cymeriadau a thri christion o'r flwyddyn 2013. Unwaith eto, roedd rhaid iddynt gofnodi eu cwestiynau ar yr *iPads*, cawsant gyfle i'w gofyn a chreu clip fideo o'r ymatebion. Rôl y tri christion ar banel y wasg oedd helpu'r disgyblion sylweddoli bod y stori hon yn bwysig i rai pobl heddiw. Daeth y diwrnod i ben gyda disgyblion blwyddyn 6 yn trydar eu barn ynglŷn ag euogrwydd yr Iesu, a chreu blog fideo i roi sylwadau ar y diwrnod.

Cynlluniwyd y dull hwn er mwyn gallu defnyddio'r technolegau modern sydd ar gael yn ogystal â chanolbwyntio ar ran allweddol unrhyw stori grefyddol, sef y cymeriadau. Drwy ofyn cwestiynau i'r cymeriadau a blogio barn a theimladau'r disgyblion, y gobaith yw bod pawb a gymerodd ran yn y diwrnod wedi deall y stori a'r effaith a gafodd ar Gristnogion heddiw.

Ysgol John Bright hold an annual 6th form RE conference:

Ysgol John Bright yn cynnal cynhadledd addysg grefyddol 6ed dosbarth blynyddol:

School: Ysgol John Bright
Locality: Llandudno, Conwy
Year group of targeted children: Year 12

Description of activity:

As part of Enrichment Week provision, Year 12 students attended a two day RE conference co-organised by the RE department and the i61 Evangelical Church which is based in Cineworld, Llandudno Junction.

The theme of the conference was to encourage students to approach provocatively the question “Is God dead in the 21st century?” by interaction, debate and discussion with Christian believers in profound depth.

The conference aims were to enable our students to challenge fundamental Christian belief about God and the centrality of Jesus in the Christian message.

The students enhanced their learning skills, focussed on listening, discussion understanding others views, dialogue, articulation and debate.

The days also focused on respecting religious viewpoints, discussing ultimate Questions and to reflect on spiritual and philosophical perspectives in their own lives. The “reflection periods” at the end of each discussion group reflected that the majority of students did require spirituality and a deeper meaning to existence.

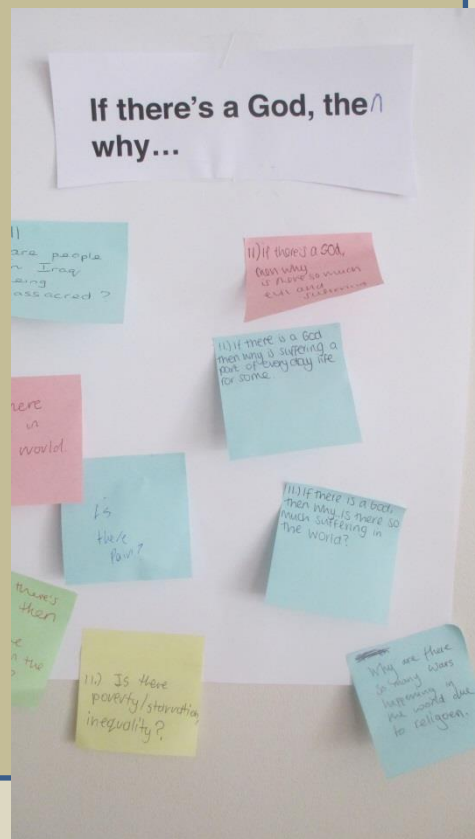
Impact of activity:

Create links with local faith groups. Students considered for themselves some religious, spiritual and philosophical perspectives on the questions “Is God real? is God dead? And who needs God in 21st century Wales?”

Students to use the perspective of the Christian tradition, atheism and agnosticism to explore questions about ultimate reality.

Our students also analysed different views and concepts such as the divine, transcendence and meaning of life. Further, they also considered the challenge of living in a modern 21st century setting in light of your beliefs about God against this modern, contemporary setting.

The aspect of working effectively, application of problem solving skills and coherent communication are skills that our students can apply to all AS level subjects and are fundamental skills for higher education courses.

Ysgol Llanbedr has a variety of activities that supports Religious Education and Collective Worship:

We at Ysgol Llanbedr have a very strong connection with our Christian Faith and many of our activities and school visits are Christian based. I have included a few examples below:

Visits to places of worship:

Last school year we visited St. Asaph Cathedral, regular visits to St. Peter's church, Llanbedr DC and Old St. Peter's church.

Rites of passage:

We held a mock Christening at St. Peter's Church, Llanbedr DC.

Festival themed visits, e.g. Easter, Christmas -

At least once a term we attend church and hold a service - Easter, Harvest and Christmas. Our end of year performance was the 'Story of Gideon' (Photo 9766). We also held a Value for Life Tea, where we invited in parents and community members to look at work we had put together celebrating our Christianity. We have regular half-termly church services including Jesus' Presentation at the Temple.

Celebrations:

We held a church service for Mothering Sunday, a St. Peter's Day Celebration and St David's Day.

Cross curricular church visit and nature walks

During our visit to the Old St. Peter's Church we walked in a candlelit procession and held a ceremony with our families and friends from the village, a Pilgrimage from St. Peter's Church Llanbedr to our school to celebrate our 150th Anniversary as a Church School and a nature walk up to the old Church.

Whole school visits St. Asaph Cathedral annually, we also took part in an 'Against the Stream' event. See <http://stasaph.churchinwales.org.uk/life/steering-groups/nurturing/learning/schools-2/resources-and-ideas/against-the-stream/>

Visits from clergy

We receive regular visits from Reverend Chew, Reverend Rowlands, Bishop's Visitor. We have also received a visit from the Bishop of St. Asaph.

Sixth Form Half Day RE Conference on Euthanasia Held at Mold Alun School

Learning Outcomes

That pupils will:

- Consider the role of the community in supporting the terminally ill and those who suffer life-limiting disabilities.
- Examine and discuss their own and others' sense of the value of life, and consider the impact of religious beliefs and practices on perceived quality of life.
- Hear real-life examples of terminally ill and disabled Christians whose faith has affected their sense of quality of life and their value to society.

The conference began with a presentation to the students, highlighting the recent case of a 23 yr old rugby player, paralysed during a collapsed scrum, whose family assisted him to travel to Switzerland and end his life at the Dignitas clinic. The students heard reflections from doctors, psychologists and fellow paraplegics on his choices and the time from injury to final decision. Definitions were given of terms relating to euthanasia and assisted dying and the current legislation in the UK was considered. A quick poll was taken to assess the students stance on the topic – should people be allowed choose when and how they die.

Small Group Work – Arguing For and Against Assisted Dying, using assigned roles and with arguments given to assist each side. Feedback shared with main body.

Two case studies were then considered.

1. Paralysis from a fall - drs suggested turning off ventilator;
2. advanced motor neurone disease, wife was advised by doctor to turn off ventilator and end suffering

Small Group Discussion - how would students respond if it was their spouse/partner and they had to make the decision with or for them?

Group feedback was then shared with the larger group on the question – did they feel it would have been more compassionate to end the patient's suffering in those situations?

The identities of the two patients were then revealed - Christopher Reeve and Stephen Hawking and the students were told of the inspiring and productive lives after these two real situations occurred.

Examples were heard of the effect of a personal Christian faith on the outlook of another paraplegic who has gone on to inspire many – Joni Erikson Tada.

Bible verses reflecting the Christian belief in the sanctity of life were reflected upon, and a short testimony was heard of a terminally ill friend's amazing faith and peace as he allowed God to decide the length of his days.

The conference ended with a guided time of meditation, 'The World' from 'Tune In, Chill Out' by Jenny Baker and Moya Ratnayake, which guides participants to reflect on their place in, and relationship with, their world and community

Supporting schools with the Christian message Cefnogi ysgolion gyda'r neges Gristnogol

Agathos Trust, Mold Methodist Church, Wrexham St, Mold, CH7 1HQ
T 07780725258 E wendy-agathos@hotmail.co.uk

Ymddiriedolaeth Agathos, Mold Methodist Church, Stryd Wrecsam, Yr Wyddgrug, CH7 1HQ
T 07780725258 E wendy-agathos@hotmail.co.uk

Rhif Elusen/Charity No.
1127539
In association with
mewn cysylliad â

Since 2008, the Agathos Trust have held an annual event known as Explore Easter. The event was initially held at a local church and classes of year five children were invited to participate in a series of interactive scenes from the Passion week, which were set up in several rooms at Ebenezer Baptist church in Mold.

For the past two years, the event has been taken on the road, and has been held at local schools in order to overcome the obstacle of transportation costs which kept many schools from being able to take part. Utilizing whatever spaces the schools can offer, both indoor and outdoor, the sense of several different areas is created in order to tell the Easter story.

Wendy Swan of the Agathos Trust leads the event, introducing the concept that children will be journeying through the events of the Passion Week as though they were witnesses in Jerusalem. Volunteers from several different churches lead small groups of children in role play as local citizens, whilst other volunteers act out the roles of main characters from the Biblical narrative.

Through role play and narration, pupils become part of the crowds in Jerusalem, expectantly awaiting the arrival of their promised Messiah, then hearing Jesus' teaching in the Temple and sitting in on the Passover meal.

"I enjoyed when we went upstairs and ate a piece of bread and drank the blood but it was actually grape juice."

The tension builds in the garden of Gethsemane; then the pupils hear about Jesus' death through the reflections of his friends and family at the crucifixion, and witness the pain of the Cross by watching an animation.

"I liked the church it was cool and it had a cool video and pull down screen it was mint."

They also see how the confusion at the Empty Tomb turns to joy as Jesus friends discover the risen Jesus.

The sessions drew to a close with a reflection in small groups, and pupils take home small flyers to help them remember the events they have witnessed and discussed.

Supporting schools with the Christian message Cefnogi ysgolion gyda'r neges Gristnogol

Agathos Trust, Mold Methodist Church, Wrexham St, Mold, CH7 1HQ
T 07780725258 E wendy-agathos@hotmail.co.uk

Ymddiriedolaeth Agathos, Mold Methodist Church, Stryd Wrecsam, Yr Wyddgrug, CH7 1HQ
T 07780725258 E wendy-agathos@hotmail.co.uk

Rhif Elusen/Charity No.
1127539

In association with
mewn cysylltiad â

Feedback from both staff and pupils has been very encouraging; here are some responses we've received:

My best thing was when we were at the last supper we got to eat some bread. We got some wine & I got some on me. I liked it when we were in this garden called Gethsemane, it was not loud we had to pray to fall asleep and we heard soldiers coming and then we watched a video that was Jesus on a cross dying. The other part was when Jesus rose from the dead.

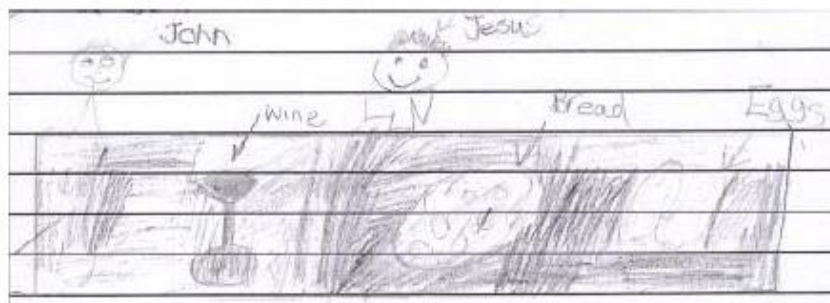

I enjoyed it when we all had a chat in groups

I liked the beginning when we had the palm leaves on the floor

"The pupils were completely engaged the whole way through, this is an excellent way of engaging them in the story and bring it to life for them."

Mrs L Williams, Gwernymynydd CP

Case Study for SACRE - Friday Forum at Mold Alun

The Friday Forum at Mold Alun is a short discussion group held during the 20 min morning registration time, which is open to all Sixth Formers. The topics discussed are chosen by the Sixth Formers, who submit their topics via a suggestion box. The topic for the following week is drawn at the close of each week's discussion. The sessions have been running on a weekly basis since the Autumn of 2010 and currently have a regular attendance of around 30 pupils.

The discussions are hosted by the Agathos Trust, who bring a Christian point of view to the discussions where appropriate. All views are encouraged and heard during the Forum, as long as they are stated respectfully. The purpose of these sessions is to provide opportunity for the pupils to discuss big topics and hear a variety of viewpoints; to develop awareness of different worldviews as well as developing their own; to be able to air opinions and discuss matters with peers, teachers and other adults respectfully but passionately and to reflect upon their values and those of others.

Staff members regularly attend and contribute to the discussions to add knowledge and different perspective, often taking an 'agent provocateur' stance to stimulate debate.

Dr Erasmus, Head of Sixth Form, has this to say about the Forum and Agathos' wider involvement in the school:

"The link the Alun School has developed with the Agathos Trust has proved invaluable on so many levels; above all it provides a dimension to the students' experience that could not be gained through the conventional curriculum. Long may it last!"

In order to remind pupils of the topics, to allow for wider debate and for information such as news articles, online videos etc to be shared, we have a Friday Forum group on Facebook. The group is open so that anyone can see the comments posted, but only known members of the school Sixth Form can join and post comments of their own. Former pupils keep in touch through the online forum and still join in with discussions from time to time.

Here's a sample of some of the topics we've discussed so far:

- Is Islam dangerous?
- Should Scotland leave the UK?
- Pro Life or Pro Choice?
- Are the books of the Bible historically accurate?
- Body modifications should NOT be allowed in school...
- Has science disproved the existence of God?
- Should Euthanasia be legal?
- Kids are growing up WAY too fast....

Supporting schools with the Christian message Cefnogi ysgolion gyda'r neges Gristnogol

Agathos Trust, Mold Methodist Church, Wrexham St, Mold, CH7 1HQ
T 07780725258 E wendy-agathos@hotmail.co.uk

Ymddiriedolaeth Agathos, Mold Methodist Church, Stryd Wrecsam, Yr Wyddgrug, CH7 1HQ
T 07780725258 E wendy-agathos@hotmail.co.uk

Rhif Elusen/Charity No.
1127539

In association with
mewn cysylltiad â

Useful links:

Visit Wales list of 10 special places of faith heritage in North Wales:

<http://www.visitwales.com/explore/faith-tourism/north-wales-churches-chapels>

Hindu Temples

Liverpool Ganesh Temple
Delby Crescent
Kirkby
L32 8TN
Tel: 07534 444468
Email: liverpoolkirkbyganesh temple@gmail.com
<http://liverpoolganesh temple.org.uk>

Radha Krishna Temple, Liverpool
253 Edge Lane
Liverpool
L7 2PH
Tel: 0151 263 7965

Rama Krishna Temple, Warrington
7 Haydock St,
Warrington,
Cheshire,
WA2 7UW
01925 572042

Shree Radha Krishna Mandir
Hindu Religious Society
Gandhi Hall
Brunswick Road
Withington
Manchester
M20 4QB
Tel: 0161 445 1134
Tel: 0161 434 6963
Email: info@radhakrishnamandir.co.uk
www.radhakrishnamandir.co.uk/

Islamic cultural centres

Bangor Islamic Centre
57 & 61 High Street
Bangor
Gwynedd
LL57 1NR
Email: bic@nwis.org.uk

Conwy Iman Centre
Glan Y Marl Road,
Llandudno Junction
Conwy
LL31 9NS
01492 818116
Email: conwy@nwis.org.uk

Rhyl Islamic Culture Centre
30 Water Street
Rhyl
Denbighshire
LL18 1SS
01745 360467
Email: ricc@nwis.org.uk

Wrexham Mosque
6 Grosvenor Road
Rhosddu
Wrexham
LL11 1DN
01978 363379
07837 444005
United Kingdom
Email: wic@nwis.org.uk

Jewish Synagogues

Llandudno
28 Church Walks
Llandudno
LL30 2HL
0161 792 2177
0161 792 6335

Childwall Synagogue
Dunbabain Road
Liverpool
L15 6XL
0151 722 2079

Princes Road Synagogue
Princes Road
Liverpool
L8 1TG
0151 709 3431
<http://www.princesroad.org>

Manchester Jewish Museum
190 Cheetham Hill Road
Manchester
M8 8LW
0161 834 9879
E-mail: admin@manchesterjewishmuseum.com
www.manchesterjewishmuseum.com

Buddhist Centres

Kalpa Bhadra Kadampa Buddhist Centre
34 Mostyn Avenue
Craig -Y- Don
Llandudno
LL30 1YY
01492 878778
info@meditatenorthwales.com
<http://meditatenorthwales.com/index.html>

Kadampa Meditation Centre Liverpool
25 Aigburth Drive
Liverpool
L17 4JH
Tel: 0151 726 8900
E-mail: info@meditationinliverpool.org.uk
<http://meditationinliverpool.org.uk>

Sikh Gurdwara

Sri Guru Govind Singh Gurdwara Educational &
Cultural Center
57 Upper Chorlton Road
Whalley Range
Manchester
M16 7RQ
0161 226 7233
0789 008 7552 0790 951 7494
info@manchestergurdwara.co.uk
www.manchestergurdwara.co.uk

Central Gurdwara Manchester
Manchester
32 Derby St
Manchester
M8 8RY
United Kingdom
www.centralgurdwaramanchester.co.uk

Guru Nanak Gurdwara
Dover Court
Dover Rd
Latchford
Warrington
Cheshire
WA4 1NW
Tel: 01925 418208

Principles for organising and planning visits to places of worship:

- Ensure parents are given an appropriate explanation on the purpose of the visit.
- Prepare pupils before the visit:
  - o Ensure pupils understand the practicalities of dress codes, shoes, respectful behaviours etc... (e.g. In a Sikh Gurdwara a person should always face the Guru Granth Sahib).
- Lessons beforehand can help pupils understand key terminology, ask pupils to consider what they want to learn whilst visiting the place of worship or present a task for pupils to complete during the visit (agreed with the contact at the place of worship first).
- It is advisable that a teacher makes a visit first or contacts a school that has already visited.
  - o Check that the person presenting has a good command of English as well as being able to deliver a good quality talk, this will support engagement.
  - o Some places of worship will have well planned visits, including talks, tours and worksheets, check beforehand.
  - o If the contact is new to presenting to school pupils, give them a list of points you want them to cover, have the pupils create questions in lessons prior to the visit that can be passed on to your guide.
  - o List the topics that you don't want covered as well as ones that you do want to be presented.
- Health and safety, ensure that an appropriate risk assessment is completed prior to the visit.
- Combine visits, some presentations may only last 1hr, combine with visits to museums in the locality.

Egwyddorion trefnu a chynllunio ymweliadau â mannau addoli:

- Sicrhau rhoi esboniad priodol i rieni o bwrpas yr ymweliad.
- Paratoi disgyblion cyn yr ymweliad:
  - Sicrhau bod disgyblion yn deall ymarferoldeb y cod gwisgo, esgidiau, ymddygiad parchus etc... (e.e. mewn Gurdwara Sikh dylai rhywun bob amser wynebu'r Guru Granth Sahib).
- Gall gwersi ymlaen llaw helpu disgyblion ddeall termau allweddol, gofyn i ddisgyblion ystyried beth sydd ganddynt eisiau ei ddysgu wrth ymweld â man addoli neu gyflwyno tasg i ddisgyblion ei orffen yn ystod yr ymweliad (cytunwyd gyda chontract yn y man addoli'n gyntaf).
- Mae'n ddoeth i athro ymweld yn gyntaf neu gysylltu ag ysgol sydd eisoes wedi ymweld.
  - Edrych a oes gan y sawl sy'n cyflwyno afael da o Saesneg yn ogystal ag yn gallu cyflwyno sgwrs o ansawdd dda, bydd hyn yn helpu gydag ymwneud.
  - Bydd gan rai mannau addoli ymweliadau wedi'u cynllunio, gan gynnwys sgysrsiau, teithiau a thafleuni gwaith, holwch ymlaen llaw.
  - Os yw'r cyswllt yn newydd i gyflwyno i ddisgyblion ysgol, rhoi rhestr iddynt o bethau sydd gennych eisiau eu cynnwys, cael disgyblion i lunio cwestiynau yn y wers cyn yr ymweliad y gellir eu rhoi i'r arweinydd.
- Iechyd a diogelwch, sicrhau bod asesiad risg priodol wedi'i baratoi cyn yr ymweliad.
- Cyfuno ymweliadau, efallai y bydd rhai cyflwyniadau ond yn para awr, cyfuno ag ymweld ag amgueddfa yn y cylch.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Huw Lewis AC / AM
Y Gweinidog Addysg a Sgiliau
Minister for Education and Skills

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref HL/01574/15

Libby Jones

Libby.Jones@wrexham.gov.uk

7 September 2015

Dear Libby

Thank you for your e-mail dated 11 August regarding proposed changes to Religious Education (RE).

Firstly, I would like to make it absolutely clear that I am not removing RE from the curriculum in Wales, despite what some of the tabloid press might allege. In my view, RE has a vitally important role to play in supporting learners to explore their personal beliefs and values in our 21st century, multicultural society. I am instead considering how RE, philosophy and ethics might be strengthened within the context of the new Humanities Area of Learning and Experience.

As such, in June, I announced my support for the development of a new curriculum in Wales by accepting, in full, the recommendations contained within the Successful Futures report by Professor Graham Donaldson, including recommendation 9 which relates to RE remaining as a statutory curriculum requirement.

Your support and contribution to Professor Donaldson's review has been valuable and the vision that has been set out for a new curriculum in Wales is, both, exciting and ambitious. The scope and scale of the change has radical and wide-ranging implications for our education system.

In line with the recommendations in Professor Donaldson's report, I am determined that our schools and practitioners, as well as other key stakeholders, will be at the forefront of the design and development of our new curriculum.

I have invited regional education consortia to work with their schools – primary, secondary and special – to apply to become Pioneer Schools. These schools will lead on the design and development of the new curriculum, as part of an all-Wales partnership, alongside other key stakeholders.

Meaningful engagement will be essential to achieving the vision set out in Professor Donaldson's report – a vision that I share. For this reason, I very much welcome your offer of support. Further details of how you and others can be involved in this process will be communicated in due course. We are currently developing a plan which will set out how Professor Donaldson's recommendations will be taken forward - this will be published in the autumn.

I am aware that you have a regular meeting scheduled with my officials on 24th September at which I understand these issues will be discussed, I have asked my officials to provide me with an update following this meeting.

Finally, I would like to take this opportunity to reassure you that the changes to our curriculum going forward will be subject to full public debate and consultation.

Yours sincerely

Huw Lewis AC / AM
Y Gweinidog Addysg a Sgiliau
Minister for Education and Skills